

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Consiliul Național
al Tineretului din Moldova

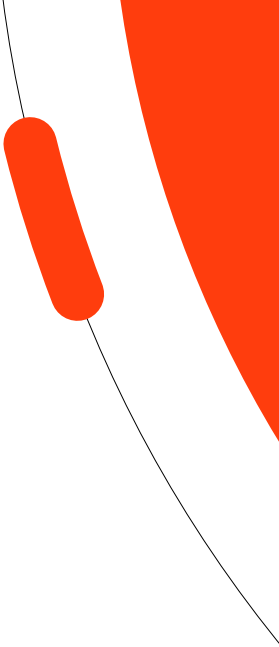
EVALUAREA CHELTUIELILOR ALOCATE SECTORULUI DE TINERET ÎN CADRUL BUGETELOR APL-URILOR DE NIVELUL II

STUDIU

ANUL BUGETAR 2021

Chișinău 2022

Autor: Roman Banari

Aducem mulțumiri reprezentanților administrației publice locale și centrale și reprezentanților sectorului de tineret, care ne-au prezentat date privind tinerii, alocațiile și cheltuielile bugetare pentru tineri. Datorită datelor furnizate, această cercetare este una cuprinzătoare și reflectă opinia tuturor părților interesate, asigurând astfel că vocea acestora este parte a procesului de evaluare.

Consiliul Național al Tineretului din Moldova

Petru Rareș, 18, MD-2005, Republica Moldova

Telefon: (+373 22) 23 51 75

e-mail: cntm.corespondenta@gmail.com

web: www.cntm.md

Raportul este realizat cu suportul Fondului comun privind dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor din Republica Moldova al Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Biroul de cooperare al Elveției și Fondul Națiunilor Unite pentru Populație - UNFPA Moldova.

Părerile și concluziile cercetării exprimate în acest studiu reprezintă punctele de vedere ale autorilor și nu reprezintă punctele de vedere și opiniile oficiale ale Consiliului Național al Tineretului din Moldova și partenerii acestuia care nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate de către autor în cadrul acestei publicații. Orice utilizare a unor extrase și opinii din conținutul Raportului dat urmează să facă referință la raportul CNTM vizat, care este titularul dreptului de autor asupra prezentei lucrări.

LISTA ABREVIERILOR

- AO** – Asociație Obștească
- APL** – Autoritatea Administrației Publice Locale
- BL** – Buget Local
- BPN** – Bugetul Public Național
- BS** – Bugetul de Stat
- CLT** – Consiliul Local al Tinerilor
- CNTM** – Consiliul Național al Tineretului din Moldova
- IPC** – Indicele prețurilor de consum
- MEC** – Ministerul Educației și Cercetării
- MECC** – Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
- MEI** – Ministerul Economiei și Infrastructurii
- MF** – Ministerul Finanțelor
- MJ** – Ministerul Justiției
- ODD** - Obiectivele de Dezvoltare Durabilă
- PG** – Program de Granturi
- p.p.** - Puncte procentuale
- RM** – Republica Moldova
- RNCLMT** - Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova
- SNDST** – Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020

CUPRINS

Lista abrevierilor

Introducere

Aspecte Metodologice și bariere în
proces de cercetare

CAPITOLUL 1.

Profilul tinerilor din Republica Moldova
în anul 2021

CAPITOLUL 2.

Tendențele de finanțare a sectorului de
tineret de către APL II în anul 2021

CAPITOLUL 3.

Participarea tinerilor și impactul
activităților de advocacy asupra
bugetului local de tineret în anul 2021

Concluzii

Recomandări

INTRODUCERE

De-a lungul anilor CNTM vine cu rapoarte independente de evaluare a cheltuielilor pe sectorul de tineret la nivel local, astfel încât să se asigure o monitorizare cheltuielilor pe sector, precum și formularea unor recomandări către autorități care ar contribui la fortificarea sectorului, dar și creșterea și eficiența utilizării fondurilor dedicate sectorului de tineret. În primul rând, am solicitat Guvernului și autorităților locale să investească în măsuri care să faciliteze participarea tinerilor și a organizațiilor de tineret. În al doilea rând, ne-am dorit acțiuni de responsabilizare a APL-urilor de nivelul II în creșterea finanțării sectorului de tineret, creând astfel mai multe oportunități de dezvoltare a tinerilor la nivel local.

Dacă e să ne referim la migrația tinerilor cauzată de lipsa sau insuficiența resurselor financiare în cadrul bugetelor raionale și locale pentru componenta de tineret, tinerii sunt sortiți spre emigrare pe motiv că nu li se creează suficiente oportunități de dezvoltare la ei acasă. Efectele negative ale migrației deja se resimt destul de mult în economia țării, sistemul de protecție socială și educație. Migrația tinerilor înseamnă locuri de muncă neocupate, înseamnă mai puține impozite care ajung în bugetul de stat, înseamnă mai puține resurse pentru domeniul social și educație. În consecință, efectele migrației tinerilor ne costă mult mai mult decât costurile pe care le-am suportat pentru a investi în tineri prin intermediul bugetelor publice și crearea oportunităților pentru aceștia la noi în țară.

Așadar, investiția în tineri și în activitățile de tineret constituie un aport la dezvoltarea și prosperitatea țării, iar din acest motiv, noi la Consiliul Național al Tineretului din Moldova încercăm să atingem acest obiectiv și să susținem tinerii. De aceea începând cu anul 2011 promovăm bugetele publice prin prisma

necesităților tinerilor și monitorizăm cum aceste resurse financiare sunt utilizate.

Criza pandemică care a început în anul 2020 a venit cu noi provocări și probleme pentru sectorul de tineret. Chiar dacă valul de infecție cu noul virus nu mai este unul la fel de intens ca la început de pandemie, efectele post pandemice se resimt la tineri prin problemele cu care aceștia se confruntă într-o serie de domenii precum: viața personală, parcursul educațional, accesul la locuri de muncă de calitate, sănătatea mintală, liderism și participare civică.

Nu în ultimul rând, pandemia de tip COVID-19 a afectat și nivelul de implicare al tinerilor în procesele decizionale așa cum din cauza caracterului restrictiv al ședințelor consiliilor raionale, care se organizau cu ușile închise sau în format online, tineri nu întotdeauna puteau participa. Iar acest lucru a afectat gradul de finanțare a sectorului de tineret în mai multe raioane ale țării.

Cu toate că anul 2021 a fost al doilea an de criză pandemică generat de virusul COVID-19 constatăm că din structura de bază a bugetelor locale de tineret a lipsit un element important sectorului de tineret, care trebuia să asigure tranziția de la răspunsul la pandemie la redresarea efectelor pandemiei de tip COVID-19. În particular ne referim la lipsa unui pachet semnificativ de asistență și suport pentru tinerii care au avut de suferit din cauza COVID-19, inclusiv lipsa măsurilor de suport pentru susținerea activității voluntarilor care susțineau persoanele afectate de COVID-19 dar și alte categorii de persoane.

Totuși, în tabloul general se creează o tendință pozitivă în susținerea sectorului de tineret la nivel local, întrucât a început să descrească numărul APL-urilor de nivelul II care au "0" lei pentru finanțarea sectorului de tineret la nivel raional.

Totodată, se observă o creștere a finanțării sectorului de tineret, dar și capacitatea de executare a bugetelor de tineret adoptate. La fel, factorii de decizie politică recunosc din ce în ce mai mult necesitatea de a reforma aranjamentele de guvernare pentru a răspunde în mod adecvat nevoilor și aspirațiilor tinerilor.

Cu toate acestea, în pofida tuturor inițiativelor și eforturilor întreprinse la nivel național de reformare și localizare a politicilor și programelor de tineret, la nivel local continuă să fie adesea caracterizate de lipsa unei abordări comune pentru a redefini relația dintre autoritățile publice de la nivel central și local în domeniul tineret, precum și a rolului tinerilor în proces de identificare și realizare a priorităților tinerilor. Pentru o mai bună interacțiune între tineri și autorități se impune crearea condițiilor de participare în procesele decizionale unde tineri pot fi parte a proceselor de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice de tineret.

În cazul CNTM, monitorizarea procesului de elaborare și implementare a politicilor și activităților de tineret face parte din scopurile strategice ale organizației. Astfel, efortul de monitorizare a bugetelor locale face parte din analiza transversală a politicilor de tineret pe care ne-o dorim la nivel guvernamental, dar și local. Raportul dat este realizat de către CNTM în contextul obiectivelor strategice ale organizației și vine în continuarea eforturilor anterioare de evaluare a bugetelor publice locale materializate în rapoarte similare pentru anii 2011-2020 realizate consecutiv¹.

Având în vedere circumstanțele de dezvoltare a sectorului de tineret în 2021, raportul de evaluare a bugetelor publice locale studiază structura cheltuielilor pentru sectorul de tineret la nivelul administrației publice locale de nivelul II pentru anul 2021 și pune accent pe analiza aspectelor generale privind finanțarea politicilor de tineret la nivel local și calitatea gestionării cheltuielilor publice locale în domeniul tineretului corelat cu cheltuielile bugetare per tânăr, inclusiv în profil raional.

Scopul raportului este de a analiza modul de alocare și utilizare a resurselor publice locale, inclusiv a aspectelor ce țin de oportunitatea și necesitatea acestora în domeniul tineret. De asemenea, raportul își propune să identifice tendințele de implicare a tinerilor și structurilor de tineret în procesele de promovare și consolidare a bugetelor de tineret la nivel local.

Evaluarea cheltuielilor la nivel de APL II are drept obiectiv identificarea factorilor care pot spori eficiența valorificării resurselor publice destinate politicilor și lucrului de tineret la nivel local. Raportul nu urmărește doar să evalueze cantitativ bugetele locale, ci evaluează și măsura în care prioritățile de tineret au fost acoperite de bugetele raionale. Raportul se bazează pe domeniile și prioritățile stabilite în Legea cu privire la tineret, precum și a rapoartelor de implementare a acesteia, a strategiilor raionale de dezvoltare și celor de tineret, precum și prioritățile strategice locale destinate sectorului de tineret.

1 <https://cntm.md/?s=bugete&cat=232>

Drept rezultat al proceselor de evaluare bugetară, putem evidenția că în anii precedenți, **percepția generală este că APL-urile de nivelul II continuă să aloce puține resurse financiare pentru dezvoltarea sectorului de tineret**, unde chiar și în anul 2021 avem raionul Călărași care a cheltuit 0 (zero) lei pentru activitățile de tineret. Cu toate acestea, chiar dacă prezentul raport nu își propune analiza bugetelor locale de tineret ale APL de nivelul I este de menționat că comuna Sipoteni din r-nul Călărași pe parcursul anilor 2020-2021 a deținut titlul „SIPOTENI – CAPITALA TINERETULUI 2020/2021”². Programul „Capitala Tineretului” este realizat de Ministerul Educației și Cercetării și se concentrează pe centralizarea pe parcursul unui an calendaristic a activităților de tineret locale, regionale și naționale în una din localitățile din Republica Moldova. Suma alocată de MEC pentru realizarea programului a constituit circa 1 milion de lei, la care se adaugă și contribuția de la APL aplicantă și partenerii acestuia. Altfel spus, chiar dacă la nivelul Consiliului raional Călărași nu au fost alocate resurse pentru sectorul de tineret, datorită acestui program sus-menționat, tinerii din raion și din țară au avut acces la o gamă largă de activități, a căror buget estimativ ar fi de cca 2 milioane lei.

Totodată, **se menține o tendință de creștere nesemnificativă a finanțării sectorului de tineret de către APL II, având o medie pe țară de cca 30,04 lei per tânăr**, comparativ cu 23 de lei per tânăr cheltuiți în anul 2020³. Cu toate acestea, rămâne îmbucurător faptul că și în anul 2021 unele raioane constant continuă să crească bugetele pe tineret, astfel creând tendințe pozitive de dezvoltare a sectorului de tineret la nivel local. Este de

menționat că creșterile în cauză în mare parte se datorează investițiilor pentru activitatea centrelor de tineret.

Rezultate pozitive în creșterea bugetelor locale de tineret rezultă din programele de capacitate și mentorat continuu acordate actorilor locali de către partenerii de implementare a UNFPA realizate în cadrul Fondului comun privind dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor din Republica Moldova al Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Agenției Elvețiene de Cooperare și Dezvoltare și UNFPA Moldova. Totodată, această creștere a bugetelor locale de tineret se datorează și eforturilor comune dintre sectorul asociativ de tineret și cel public în dezvoltarea și promovarea bugetelor locale de tineret care a facilitat stimularea procesului de participare a tinerilor la toate nivelurile.

Având în vedere importanța rezultatelor evaluării pentru fiecare unitate administrativ-teritorială de nivelul II în parte, ne propunem ca în urma acestei evaluări să venim cu un șir de recomandări pentru a eficientiza mecanismul de finanțare și gestionare a banilor publici alocați de către APL-uri pentru activități de tineret, precum și mobilizarea tinerilor și structurilor de tineret în activități de advocacy pentru promovarea și consolidarea bugetelor locale de tineret.

CNTM își asumă responsabilitatea de a promova rezultatele și recomandările acestui raport către decidenții la nivel central și local, pentru a crea un cadru eficient de finanțare a activităților de tineret și dezvoltarea politicilor de tineret la nivel local bazate pe evidențe și necesitățile tinerilor.

² https://mecc.gov.md/sites/default/files/plan_de_actiuni_sipoteni-capitala_tineretului_2020-2021_0.pdf

³ <https://cntm.md/resurse-de-specialitate/evaluarea-cheltuielilor-alocate-sectorului-de-tineret-in-cad-rul-bugetelor-apl-urilor-de-nivelul-ii-anul-bugetar-2020/>

ASPECTE METODOLOGICE ȘI LIMITĂRI

a. Metodologia de cercetare

Elaborarea acestui studiu de monitorizare și evaluare a fost realizată în baza metodelor cantitative și calitative de cercetare. Metoda calitativă a cercetării a fost utilizată în analiza datelor primare și secundare cu privire la executarea bugetelor locale de tineret. Astfel, componenta calitativă a cercetării a fost asigurată prin surse de date privind executarea bugetelor pe sectorul de tineret furnizate de către Ministerul Finanțelor și informațiile obținute de la APL de nivelul al doilea.

În scopul identificării și evaluării gradului de transparență și participare a tinerilor în procesul bugetar au fost solicitate mai multe acte/documente confirmative de la APL de nivelul doi privind gradul de consultare și implicare a tinerilor în procesul de elaborare, executare și evaluare a bugetului public local. Aceste date au fost solicitate de la APL II în baza metodologiei de colectare a datelor în formă de chestionar standardizat elaborat și perfecționat de experții CNTM pe parcursul anilor (se anexează la raport). Anul curent chestionarul a fost revizuit și consultat cu specialiștii de tineret din cadrul APL-urilor de nivelul II și reprezentanții Ministerului Finanțelor care au participat la trainingul CNTM privind elaborarea bugetelor de tineret și tehnici/metode de raportare a acestora. În procesul de cercetare au fost considerate cheltuielile de tineret înregistrate în subprogramul Tineret (cod 8603).

În conformitate cu clasificarea funcțională (ordinul MF 208/2015⁴) cheltuielile destinate sectorului de tineret sunt înregistrate la subgrupa „Servicii pentru tineret” (cod 0813) care fac parte din grupa „Servicii de sport, tineret și odihnă” (cod 081), care la rândul său face parte din grupa principală „Cultură, sport, tineret, culte și odihnă” (cod 08). Este important de menționat că nu toate documentele bugetare specifică expres cheltuielile de la subgrupa „Servicii pentru tineret” (cod 0813), în cele mai multe cazuri menționându-se doar grupa principală. În cele ce urmează vor fi prezentate datele pentru subgrupa „Servicii pentru tineret”, iar în lipsa datelor dezagregate pe această subgrupă vor fi prezentate pe grupe sau grupa principală.

Pe lângă acestea, vom vedea și perspectiva de diversificare a resurselor publice destinate sectorului de tineret prin accesarea surselor externe și anume Proiectul „Fond comun pentru dezvoltarea serviciilor pentru tineri, inclusiv pentru cei mai vulnerabili” (70269).

Totodată, componenta calitativă a cercetării a fost asigurată prin datele acumulate pe parcursul anului, observațiile și alte activități de colectare a datelor pentru a înțelege și analiza pe deplin procesul și rezultatele acestuia. Având în vedere că un rol important în procesul de promovare a bugetelor locale de tineret îi aparțin Consiliilor Locale ale Tinerilor, am solicitat de la AO. Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din

4 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119425&lang=ro

Moldova, în calitate de implementatori ai programului de stat pentru consolidarea Consiliilor locale de tineret și asigurarea participării lor semnificative în procesele decizionale finanțat direct de Ministerul Educației și Cercetării informații privind activitățile rețelei pentru promovarea bugetelor de tineret în anul 2021; impactul RNCLMT și a Consiliilor locale de tineret în promovarea bugetelor locale de tineret la nivelul APL-II în anul 2021, etc. Cu părere de rău, este de menționat că aceștia așa și nu au prezentat nici o informație în acest sens.

O atenție deosebită a fost acordată evaluării existenței în fiecare raion a structurilor participative ale tinerilor (Consilii Locale ale Tinerilor și ONG-uri de tineret), dar și modul în care tinerii și structurile de tineret sunt implicate în activități de advocacy pentru promovarea bugetelor de tineret la nivel local. De asemenea, în funcție de disponibilitatea datelor s-a analizat nivelul și modul de participare a tinerilor în procesul bugetar.

Etapă inițială de elaborare a acestui studiu este o simbioză dintre rapoartele de evaluare anterioare ale CNTM, din care au fost identificate o serie de teze cu privire la problemele ce apar în proces de dezvoltare a bugetelor locale de tineret, precum și cauzele și efectele acestora asupra procesului de incluziune a tinerilor în procesele bugetare. Având în vedere informațiile repetitive din raportul de evaluare a bugetelor locale de tineret din 2020, s-a decis a nu se dubla/repeta informațiile privind nivelul de implicare a tinerilor în procesele decizionale și problemele cu care se confruntă la această etapă.

La cea de-a doua etapă, constatările analizei cantitative și calitative au fost suprapuse cu măsurile întreprinse de către autorități în proces de bugetare, iar discrepanțele identificate au fost reflectate la concluzii și recomandări privind cadrul instituțional și de politici, participare și nivelul de asigurare cu resurse bugetare a activităților de tineret.

Astfel, prin acest studiu descriem profilul tinerilor dezagregat după criteriile de vârstă, sex și ponderea acestora la nivel național și per fiecare raion în parte. Urmărind obiectivele cercetării, prin acest raport prezentăm procesul de bugetare și nivelul de finanțare a sectorului, asigurând și analiza gradului de participare a tinerilor în procesele de elaborare a bugetelor locale de tineret. Și în cele din urmă prezentăm concluziile noastre și recomandări pentru a dezvolta în continuare mecanisme de implicare a tinerilor în procesele de dezvoltare și promovare a bugetelor locale de tineret.

b. Aria de cercetare, provocări și limitele cercetării

Raportul de analiză a cheltuielilor pe sectorul de tineret se limitează la evaluarea cheltuielilor realizate exclusiv de APL de nivelul II. Astfel, din lipsa de resurse suntem în imposibilitate să analizăm gradul de finanțare a sectorului de tineret la nivelul APL de nivelul I.

Realizarea obiectivelor și analiza celor propuse ca obiect de cercetare au fost limitate de câțiva factori care tradițional se regăsesc în procesele de evaluare a bugetelor locale de tineret, și anume:

În procesul de colectare a datelor direct de la APL-urile de nivelul II au fost expediate scrisori de solicitare a datelor privind nivelul de finanțare a sectorului de tineret în toate raioanele/municipiile (nivel II), însă au fost recepționate doar 18 răspunsuri (scrisori), cu un răspuns mai mult comparativ cu anul precedent, cu toate că s-a insistat pe obligativitatea prezentării răspunsurilor/informației în conformitate cu Legea cu privire la petiționare. Această tendință a mai multor consilii raioanelor de a nu se conforma prevederilor legale stabilite de Legea cu privire la petiționare rămâne a fi o obișnuință ce o observăm pe parcursul la mai mulți ani. Cu toate acestea, este oportun să evidențiem cele mai responsabile APL-uri de nivelul II care au prezentat informațiile necesare pentru această cercetare, și anume: Bălți, Briceni, Cahul, Căușeni, Călărași, Criuleni, Drochia, Glodeni, Ialoveni, UTA Gagauzia, Hîncești, Rezina, Nisporeni, Soroca, Strășeni, Șoldănești, Telenești, Ungheni. E de menționat că acestea cu mici variații sunt acele raioane care mereu prezintă chestionarele de evaluare a bugetelor locale de tineret anual.

Cheltuielile de tineret au fost considerate cele înregistrate în subprogramul Tineret, iar insuficiența și calitatea datelor furnizate de APL-urile de nivel II cu referire la activitățile de tineret este o problemă ce afectează anvergura și calitatea cercetării corelată cu realitățile și gradul de participare a tinerilor la nivel local.

Totodată, la fel ca și în anii precedenți datorită bugetării necorespunzătoare în cadrul Consiliului raional Nisporeni în ceea ce privește finanțarea categoriei bugetare "întreținerea centrelor de tineret" (00394), unde se raportează 22741.3 (mii lei) cheltuite, de facto aceste date conform informației prezentate de către Consiliul raional se referă la activitatea Centrului de Tineret și Sport Nisporeni. În același timp, conform datelor recepționate de la Consiliul Raional Nisporeni, pentru anul 2021 în raion au fost alocate 384 mii lei pentru activitatea IP Centru de Tineret Nisporeni, dintre care 334.3 mii lei au fost executate. Având în vedere aceste erori în proces de bugetare și executare financiară și raportări eronate în rl. Nisporeni, pe parcursul cercetării preponderent o să operăm cu datele parvenite de la Consiliul raional Nisporeni.

Tot aici, și rl. Șoldănești raportează ca executați 25 mii lei pe sectorul de tineret pe când conform datelor MF, rl. Șoldănești a executat doar 12.2 mii lei, și în cazul dat o să operăm cu datele MF așa cum credem că sunt date confirmative raportate la nivel național.

Tot ca tendință de repetare, constatăm și de această dată că în procesul de analiză calitativă a datelor oferite de către APL-urile de nivel II au fost întâlnite lacune în procesul de completare a chestionarului acordat, precum omiterea anumitor câmpuri, ori indicarea unui răspuns afirmativ, fără prezentarea anexelor necesare confirmării situației faptice, motiv pentru care face imposibilă o analiză comparativă. Spre exemplu, indicarea existenței unui plan și raport anual de activitate și prezentarea acestora.

Cercetarea și concluziile formulate au fost realizate și fundamentate în limitele datelor financiare existente privind executarea bugetelor și a datelor furnizate de APL de nivel II. Totodată, aceste limitări nu sunt de natură să distorsioneze principalele tendințe și fenomene ce țin de cheltuielile pentru activitățile de tineret, mai mult ca atât că acestea se repetă de la an la an și tendințele sunt clare în mare parte.

CAPITOLUL I.

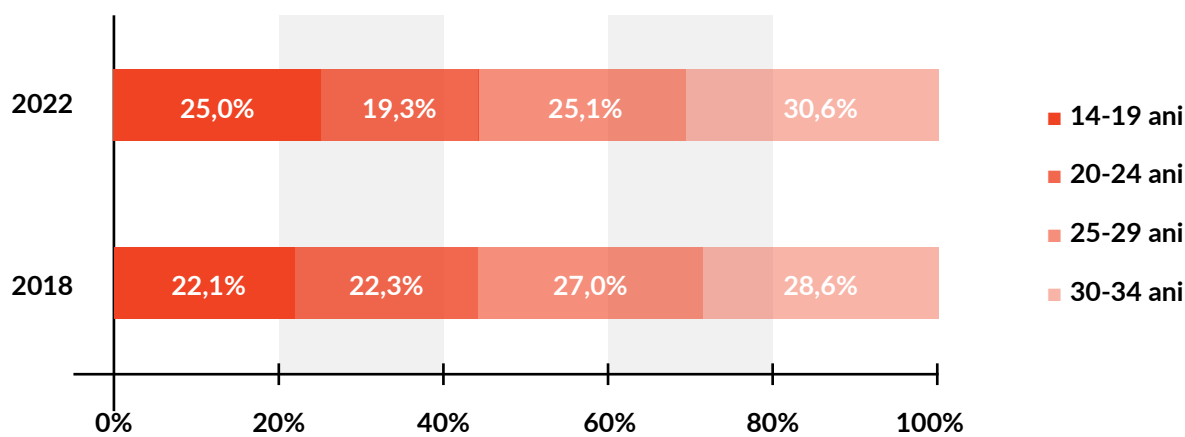

**Profilul tinerilor
din Republica
Moldova în
anul 2021**

În conformitate cu prevederile Legii nr.215/2016 cu privire la tineret, tinerii sunt persoanele cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 ani.

Începând cu anul 1999, în Republica Moldova se atestă o tendință demografică constantă de declin. În perioada 2018-2022, populația cu vârsta de 14-19 ani a scăzut cu 5,2 mii persoane (sau cu 3,0%), iar ponderea acestei categorii în numărul total al tinerilor cu vârsta 14-34 ani s-a majorat de la 22,1% la 01.01.2018, până la 25,0% la 01.01.2022. Numărul persoanelor în vârstă de 20-24 ani a scăzut cu 45,5 mii de persoane (sau cu 26%), ponderea acestora fiind în descreștere în perioada analizată cu 3 p.p., iar a celor în vârstă de 25-29 de ani cu 43,3 mii (respectiv cu 20,5% și cu 1,9 p.p.). Numărul tinerilor cu vârsta de 30-34 de ani s-a diminuat cu 20,0 mii (sau cu 8,9%), ponderea acestora fiind în creștere în perioada analizată cu 2,0 p.p.⁵

Figura 1. Structura populației tinere pe grupe de vârstă, la 1 ianuarie 2018 și 2021, %

Numărul populației cu reședință obișnuită la 1 ianuarie 2022 a constituit 2603,8 mii persoane², din care 670,9 mii sau 25,8% sunt tineri cu vârsta 14-34 ani. Repartizarea tinerilor pe sexe se prezintă astfel: 49,3% – femei și 50,7% – bărbați⁶. În același timp conform băncii de date a BNS⁷, în 2021 din totalul numărului populației cu reședință obișnuită (2 626 585 persoane) au fost 663 435 tineri, iar pentru o privire detaliată a tinerilor în profil teritorial și în raport cu populația generală în raionale țări, în cele ce urmează prezentăm dezagregat numărului tinerilor în fiecare raion și municipiu în parte.

Tabel 2: Tinerii în raport cu populația generală pe profil raional.

NR	Raionul	Numărul general al populației în anul 2021	Numărul tinerilor în profil teritorial în anul 2021	Mediul		Sexe	
				Urban	Rural	Bărbați	Femei
1.	Mun. Chișinău	669 772	178 463	161 759	16704	84975	93488
Zona Nord							
2.	Mun. Bălți	98 513	26162	25080	1082	12624	13538
3.	Briceni	55 678	12746	2 189	10 557	6 354	6392
4.	Dondușeni	33 698	7963	1 147	6 816	4 204	3 759

5 <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=7504&parent=0>

6 <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=7504&parent=0>

7 https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice__POPrec__POP010/POP010400rclreg.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

5.	Drochia	64 992	15152	2 625	12 527	7 904	7 248
6.	Edineț	60 588	13645	3 614	10 031	7 054	6 591
7.	Fălești	70 625	17780	2 297	15 483	9 370	8 410
8.	Florești	66 839	16397	3 230	13 167	8 611	7 786
9.	Glodeni	45 345	11126	1 579	9 547	5 911	5 215
10.	Ocnița	41 833	9551	2 779	6 722	4 941	4 610
11.	Rîșcani	52 962	12853	1 979	10 874	6 819	6 034
12.	Sîngerei	69 775	18 173	3 104	15 069	9 635	8 538
13.	Soroca	68 884	16 352	4 869	11 483	8 322	8 030
Zona Centru							
14.	Anenii noi	63 519	15 507	1 549	13 958	7 949	7 558
15.	Călărași	49 164	11 844	1 713	10 131	5 924	5 920
16.	Criuleni	59 129	15 313	961	14 352	7 842	7 471
17.	Dubăsari	25 722	6 428	-	6 428	3 420	3 008
18.	Hîncești	77 166	19 674	2 437	17 237	9 987	9 687
19.	Ialoveni	75 909	18 779	2 460	16 319	9 188	9 591
20.	Nisporeni	40 842	10 174	1 925	8 249	5 359	4 815
21.	Orhei	83 973	20 586	4 713	15 873	10 712	9 874
22.	Rezina	36 455	9 184	1 660	7 524	5 010	4 174
23.	Strășeni	67 042	16 579	3 839	12 740	8 483	8 096
24.	Soldanesti	31 162	7 790	1 202	6 588	4 166	3 624
25.	Telenești	47 278	12 022	1 013	11 009	6 372	5 650
26.	Ungheni	87 217	23 285	7 210	16 075	12 168	11 117
Zona Sud							
27.	Basarabeasca	17 004	3 964	1 539	2 425	2 015	1 949
28.	Cahul	83 723	20 614	5 722	14 892	10 282	10 332
29.	Cantemir	38 476	9 841	430	9 411	5 309	4 532
30.	Căușeni	67 966	17 073	3 901	13 172	8 869	8 204
31.	Cimișlia	34 580	8 275	1 577	6 698	4 130	4 145
32.	Leova	35 267	8 790	1 892	6 898	4 644	4 146
33.	Ștefan Vodă	50 375	12 416	1 169	11 247	6 573	5 843
34.	Taraclia	32813	7 969	4 061	3 908	4 173	3 796
35.	U.T.A. Gagauzia	122 299	30 963	11 819	19 144	15 949	15 014

Este de menționat că în premieră avem disponibile date dezagregate pe tineret în profil raional, și acest lucru se datorează Biroului Național de Statistică, care cu suportul Fondului Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) și al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), a realizat calculul numărului populației cu reședință obișnuită la nivel de raion, pentru perioada 2014-2021, utilizând o metodologie îmbunătățită și, astfel, aliniindu-se recomandărilor internaționale în acest domeniu.

Reieșind din datele prezentate, putem evidenția raioanele și municipiile din Moldova care au avut în anul 2021 cel mai mic și cel mai mare număr al populației tinere privity pe fonul general al populației țării:

Tabel 3: Numărul tinerilor în profil raional cu prezentarea raioanelor cu cei mai mulți și cei mai puțini tineri înregistrați în anul 2021

NR	Raionul	Numărul general al populației în anul 2021
UTA cu cel mai mic număr de tineri		
1	Basarabeasca	3 964
2	Dubăsari	6 428
3	Șoldănești	7 790
4	Dondușeni	7 963
5	Taraclia	7 969
UTA cu cel mai mare număr de tineri		
1	mun. Chișinău	178 463
2	U.T.A. Gagauzia	30 963
3	mun. Bălți	26 162
4	mun. Ungheni	23 285
5	mun. Cahul	20 614

În comparație, la 1 ianuarie 2019, numărul tinerilor în Republica Moldova a constituit 743,2 mii, sau 27,7% din numărul total al populației, sau cu cca 2 puncte procentuale mai mult ca în 2022. Pe lângă factorii de ordin social și economici din țară, unul din factorii principali care contribuie la schimbarea demografică negativă în rândul tinerilor îl reprezintă nivelul scăzut de natalitate și fenomenul migrației. Cercetările și studiile realizate în domeniu și în rândul tinerilor denotă că aceștia aleg să migreze din cauza lipsei oportunităților lipsei oportunităților de dezvoltare reduse, încadrare în câmpul muncii și salarizării neatractive, calității scăzute a sistemului de educație, insuficiența serviciilor disponibile, infrastructură slab dezvoltată, etc.

CAPITOLUL II.

**Tendențele de finanțare a
sectorului de tineret de
către APL II în anul 2021**

Efectele negative ale migrației deja se resimt destul de mult în domeniul participării, economie, sistemul de protecție social, educație, etc. În consecință, efectele migrației tinerilor ne costă mult mai mult decât am investi în tineri prin intermediul bugetelor publice și crearea oportunităților de participare a tinerilor la ei acasă.

Finanțarea sectorului de tineret se efectuează conform legislației din domeniu, în mod special, Legea cu privire la tineret, în care se prevede că „finanțarea acțiunilor prevăzute pentru sectorul de tineret în vederea participării active la toate aspectele vieții se vor efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri din bugetele autorităților conform legislației în vigoare”. Printre alte acte importante care reglementează finanțarea sectorului de tineret la nivel local, pot fi menționate: Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006⁸, Legea cu privire la descentralizarea administrativă nr.435 din 28.12.2006⁹, Legea privind finanțele publice locale nr. 397 din 16.10.2003¹⁰, precum și alte acte normative, în special la nivel local.

În scopul de a evita repetarea de conținut privind formele de participare a tinerilor în procesele de bugetare, finanțarea sectorului de tineret la nivel național și tendințe de finanțare a sectorului de tineret la nivel național și local primate prin prisma Cadrul Bugetar pe Termen Mediu¹¹, aprobat în anul 2020, aceste informații pot fi analizate detaliat în cadrul rapoartelor CNTM privind evaluarea cheltuielilor destinate sectorului de tineret a APL-urilor de nivelul II pentru ANII BUGETARI 2018¹², 2019¹³ și 2020¹⁴.

Este de remarcat faptul că pe parcursul ultimelor cicluri strategice de dezvoltare sectorială, au fost generate și câteva schimbări pozitive în dezvoltarea sectorului de tineret, în special datorită și menținerii programelor inițiate de MEC pe parcursul ultimilor ani, printre care, Programul de granturi pentru sectorul de tineret, programul "Capitala Tineretului", Programul de consolidare și dezvoltarea centrelor de tineret și a consiliilor locale de tineret.

Chiar de există o evoluție pozitivă în susținerea sectorului de tineret la nivel național, lucrurile stau mai rău la nivelul APL II. La nivel regional, componenta de tineret nu este suficient reflectată în procesul bugetar, iar administrația publică locală demonstrează capacități limitate de a identifica corect și a aborda necesitățile tinerilor într-o manieră orientată către rezultate¹⁵. Drept urmare, putem observa că în 2021 în Moldova avem un raion unde pe subprogramul 8603 din clasificatorul bugetelor publice destinat tineretului, a fost cheltuit "0" lei. Totodată, în cadrul bugetelor locale de tineret, subprogramul 00394: ÎNTREȚINEREA CENTRELOR DE TINERET este cel mai mult bugetat, urmat de subprogramul 00239: DEZVOLTAREA ȘI PROMOVAREA ACTIVITĂȚII DE TINERET. În plan general cele mai subfinanțate subprograme de tineret sunt 00463: PRESTAREA SERVICIILOR PENTRU TINERET și 00461: CONSOLIDAREA STRUCTURILOR REPREZENTATIVE ALE TINERILOR. Această tendință de finanțare a sectorului de tineret la nivel local este una constantă de la an la an, însă pentru o analiză comprehensivă prezentăm în continuare o evaluare exhaustivă a bugetelor de tineret din anul 2021.

Evoluția cheltuielilor de tineret la nivel raional.

Din momentul reformei modalității de finanțare a autorităților locale aplicată integral din 2015, sectorul de tineret a cunoscut creșteri și descreșteri în ceea ce privește alocările bugetare destinate sectorului de tineret și executarea acestora de către APL II.

8 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17373&lang=ro

9 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=83730&lang=ro

10 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114101&lang=ro

11 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=123891&lang=ro

12 <https://cntm.md/resurse-de-specialitate/ro-publication-evaluarea-cheltuielilor-destinate-sectorului-de-tineret-apl-urilor-de-nivelul-ii/>

13 <https://cntm.md/rapoarte/evaluarea-cheltuielilor-destinate-sectorului-de-tineret-a-apl-urilor-de-nivelul-ii/>

14 <https://cntm.md/resurse-de-specialitate/evaluarea-cheltuielilor-alocate-sectorului-de-tineret-in-cadrul-bugetelor-apl-urilor-de-nivelul-ii-an-ul-bugetar-2020/>

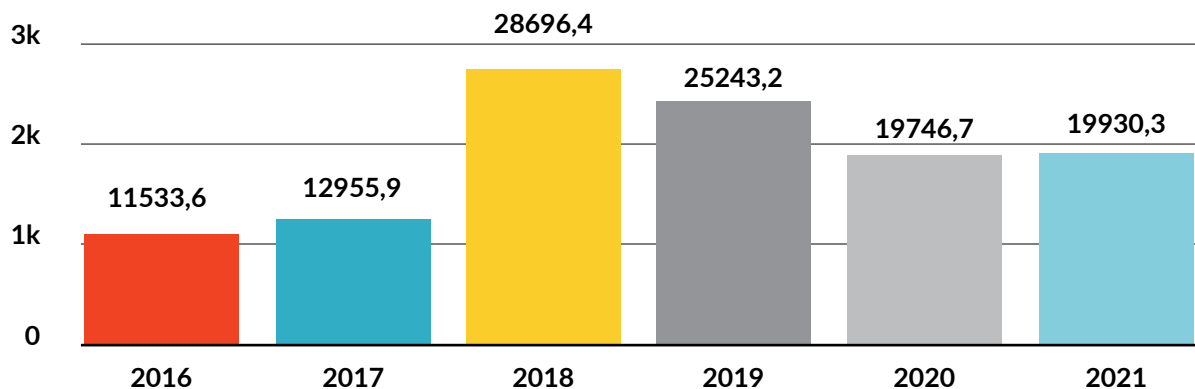
15 <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=mCsEEBbh%2FjE%3D&tabid=104&language=ro-RO>

În cele ce urmează prezentăm evoluția cheltuielilor de tineret la nivel de APL II înregistrate din 2015 până în anul 2021, prezentat în mii lei.

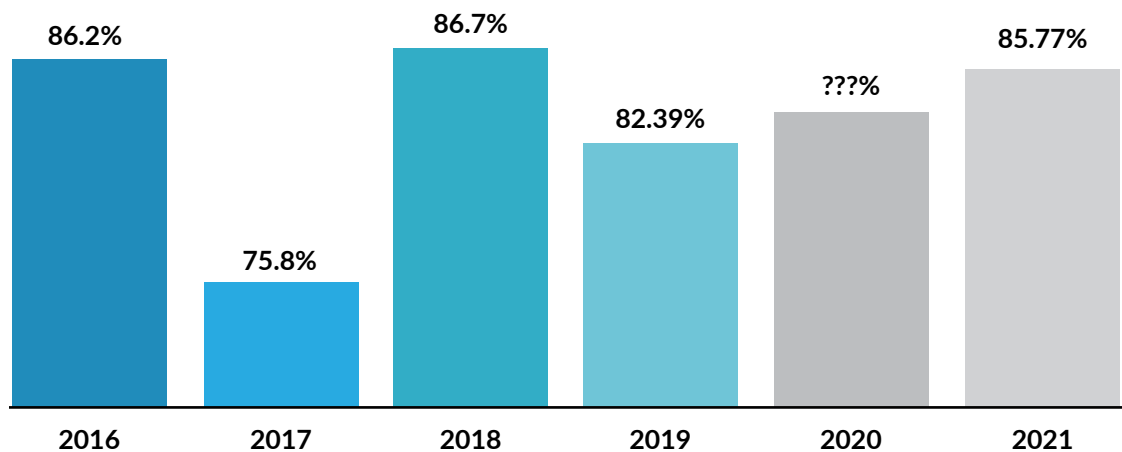
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
SERVICII PENTRU TINERET, mii lei	11,533.6	12,955.9	28,696.4	25,243.2	27,795,30 (conform datelor MF) sau 19,746.7 (conform datelor APL)	42,672.00 (conform datelor MF unde se regăsesc și cheltuielile pe domeniul sport alocate de Consiliul Raional Nisporeni în valoare de 22,741.3 mii lei) sau 19,930.3 (conform datelor APL cu care operăm pe parcursul cercetării)
Gradul de executare față de suma precizată, %	86.2	75.8	86.7	82.39	83.78% (conform datelor MF) sau 59,31% (conform datelor APL)	85.77%

Tabel 4: Evoluția cheltuielilor APL nivel II pe subprogramul tineret și valoarea anuală a nivelului de executare (2016-2021), mii lei.

Evoluția cheltuielilor APL nivel II pe subprogramul tineret

Valoarea anuală a nivelului de executare a cheltuielilor APL de nivelul ii pe subprogramul tineret (2016-2021)

Gradul de executare față de suma precizată.%

APL II față de anul 2017, creștere care în mare parte este datorată creșterii cheltuielilor/alocațiilor pentru crearea și întreținerea centrelor de tineret create în cadrul programului MEC privind consolidarea centrelor de tineret din Moldova. În anul 2019 avem o scădere de 3 453 200 lei a bugetelor locale de tineret sau 12% în raport cu anul 2018. Este de menționat că până în anul 2019 în calcul se lua bugetele totale raportate pe subprogramul 8603 "Tineret" unde se regăseau și cheltuielile pe domeniul sport precum și cele de reparație raportate de Consiliul raional Nisporeni.

Pentru a nu crea falsa impresie a creșterilor bugetare pe sectorul de tineret la nivel local, în anul 2020 raportul de evaluare a cheltuielilor pe sectorul de tineret ține cont exclusiv de cheltuielile dedicate sectorului de tineret. Dacă luăm ca referință cheltuielile pe sectorul de tineret la nivelul APL II din anul 2020 și anul 2021 observăm o ușoară creștere a bugetului local pe sectorul de tineret în 2021, care a constituit 19 930.3 mil lei, sau cu cca 180 mii lei mai mult ca în anul 2020.

Analiza cheltuielilor bugetelor locale de nivelul II sub aspectul clasificăției funcționale indică că cheltuielile aferente domeniilor tineret, constituie cca 3.07 % din totalul bugetelor locale de nivelul II pe subprogramele "Cultură, sport, tineret, culte și odihnă". Analizând datele Ministerului Finanțelor¹⁶, vedem că bugetul de tineret este extrem de mic în raport cu alte domenii și variază de la raion la raion, înregistrând o marjă de la 0% la 44,7 % maximal din bugetul total dedicat subprogramele "Cultură, sport, tineret, culte și odihnă" care este înregistrat în Consiliul Raional Edineț, iar în majoritatea raioanelor fiind sub 10%. Cele mai mici indicatoare la acest capitol este înregistrat de Consiliile raionale din Călărași cu 0% în raport cu celelalte subprograme, 0,1 % este înregistrat la Consiliul raional Ștefan Vodă, Dondușeni alături de Căușeni cu a câte cca 0,2% fiecare, precum și 0,4 % în cazul Consiliului raional Drochia, 0,6% în cazul Consiliului raional Rezina și Cantemir, și respectiv 0,8 % în cazul Consiliului raional Soldănești. Pentru mai multe detalii despre situația fiecărui raion în parte, a se vedea anexa nr.2 la prezentul raport.

Dacă analizăm structura cheltuielilor de tineret la nivelul APL-urilor de nivelul II în anul 2021, putem menționa că întreținerea centrelor de tineret și în 2021 reprezintă cel mai mare generator al cheltuielilor de tineret la nivel local, care în a constituit 10,746.6 mil lei, ce ar constitui cca 53,9 % din suma de 19,930.3 mil lei cheltuiți de către APL II în anul 2021.

De asemenea, se observă menținerea programelor naționale de tineret dezvoltate și cofinanțate de Ministerul Educației și Cercetării, printre care programele de granturi locale care se regăsesc în bugetele locale la 13 raioane, comparativ cu 11 raioane în anul 2020. Totuși, programul de subgrantare constituie doar cca 7,5% din suma totală a bugetului de tineret alocat de APL II, și anume 1,503.8 mil lei, adițional la care și MEC vine cu o cofinanțare similară în raioanele care sunt parte a programului MEC.

Privit în ansamblu, cu ușurință se observă că cel mai popular program/activitate reflectată în cheltuielile pe sector se referă la activitatea "Dezvoltarea și promovarea activității de tineret" (cod 00239). Cu toate acestea, bugetul cheltuit de acestea variază de la raion la raion, și cel mai mare buget pe tinere este de 1978.9 mii lei cheltuit de Consiliul raional Strășeni, iar un minim fiind înregistrat de 7.2 mii/lei îl vedem în rl. Ștefan Vodă. În același timp este de menționat că nu toate au bugetat resurse pentru această categorie de activități.

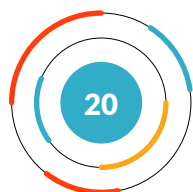
Dacă ne referim la sinteza cheltuielilor în cadrul proiectelor de tineret cofinanțate din surse externe (cod 70269) implementate în parteneriat cu APL-urile II și anume proiectul „Fond comun pentru dezvoltarea serviciilor pentru tineri, inclusiv pentru cei mai vulnerabili”, observăm o extindere a beneficiarilor acestui proiect. Astfel, în 2021 comparativ cu anul 2020, deja avem patru raioane unde acest proiect este implementat și anume: Criuleni, Ungheni, Rîșcani și Nisporeni.

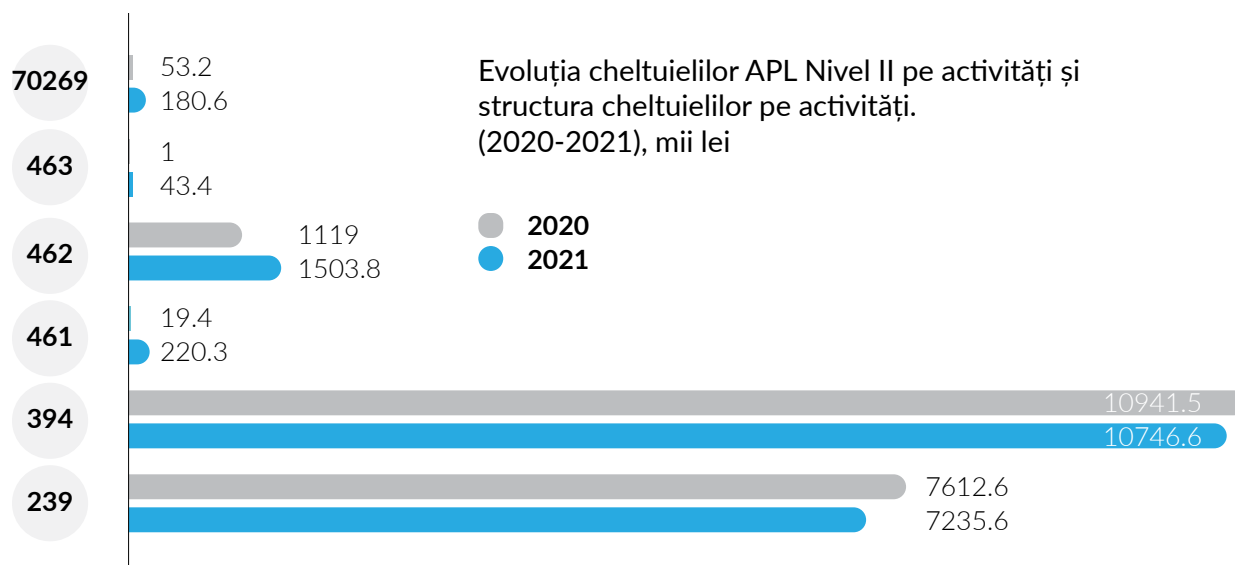
Comparativ cu anii precedenți, în creștere constantă rămâne a fi dezvoltarea și implementarea programelor de granturi la nivel local, observându-se și o ușoară creștere a programului de granturi pentru inițiativele de tineret.

16 <https://buget.mf.gov.md/ro>

Subprograme pe TINERET	2018, mii lei		2018, mii lei		2018, mii lei		2018, mii lei	
	Total.							
	28,696.4	100%	24,957.7	100%	19746.7	100%	19,930.3	100%
00239: DEZ-VOLTAREA ȘI PROMOVAREA ACTIVITĂȚII DE TINERET, mii lei	8,883.7	31.0%	10,993.3	44.0%	7612.6	38,55 %	7235.6	36,3 %
00394: ÎN-TREȚINEREA CENTRELOR DE TINERET, mii lei ÎNTREȚINEREA CENTRELOR DE TINERET, mii lei ÎNTREȚINEREA CENTRELOR DE TINERET, mii lei	19,612.3	68.3%	13,457.2	53.9%	10941.5	55,41 %	10746.6	53,9 %
00461: CONSOLIDAREA STRUCTURILOR REPREZENTATIVE ALE TINERILOR, mii lei	33.1	0.1%	39.7	0.2%	19.4	0,10 %	220.3	1,1 %
00462: PROGRAM DE GRANTURI PENTRU INIȚIATIVELE TINERILOR, mii lei	147.6	0.5%	360.3	1.4%	1119.0	5,67 %	1503.8	7,5 %
00463: PRESTAREA SERVICIILOR PENTRU TINERET, mii lei	19.7	0.1%	107.2	0.4%	1.0	0,01 %	43.4	0,2 %
70269: Proiectul „Fond comun pentru dezvoltarea serviciilor pentru tineri, inclusiv pentru cei mai vulnerabili”					53.2	0,27 %	180.6	0,9 %

Tabel 5: Evoluția cheltuielilor APL nivel II pe activități și structura cheltuielilor pe activități. (2018-2021), mii lei.

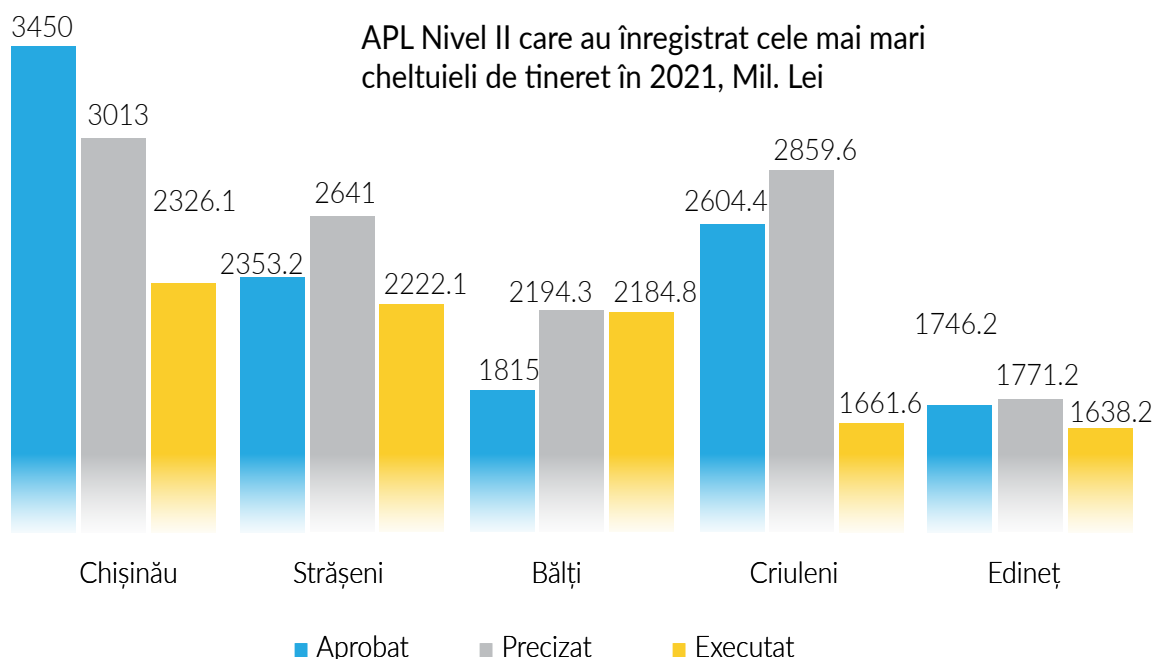

În plan general se poate observa că până în prezent la nivel de APL II din lipsă de înțelegere și personal instruit activitățile 00461 și 00463, rămân a fi instrumente neutilizate în procesul de bugetare. Astfel, se înregistrează cheltuieli nesemnificative la aceste tipuri de activități, cu mici excepții, unde activitatea 00462 cunoaște o ușoară creștere comparativ cu anul 2020. Această creștere a fost posibilă datorită la doar 2 raioane (Cahul și Strășeni) ce au înregistrat cheltuieli la acest tip de activități. Cu toate acestea, această creștere este destul de mică raportată în plan național. Totodată, ca și în 2020 activitatea privind consolidarea structurilor reprezentative ale tinerilor (cod: 00461) a constituit o prioritate doar pentru raioanele Soroca și Strășeni, și a înregistrat o creștere în raport cu anul 2020. În lipsa înțelegerii specificului celor 5 tipuri de activități din cadrul subprogramelor pe tineret, aceste 2 activități anterior menționate, de obicei, sunt realizate în cadrul activităților de întreținere a centrelor de tineret (00394) și dezvoltarea lucrului de tineret (00239).

În același timp, ca și în anii precedenți, observăm că finanțarea domeniului de tineret la nivel de APL II rămâne a fi foarte diferită în profil teritorial, iar discrepanțele tind să crească astfel creându-se inegalități în accesarea oportunităților de dezvoltare a tinerilor de la raion la raion. Dacă ne referim la raioanele cu cea mai mare și cea mai mică marjă de aprobare și executare a bugetelor locale de tineret la nivelul APL II se conturează următoarea perspectivă.

Nr.	Denumirea/APL de nivel II	Cod	Aprobat, mii lei, 2021	Precizat, mii lei, 2021	Executat, mii lei, 2021
1	Chișinău	8603	3 450	3 013	2 326,1
2	Strășeni	8603	2 353,2	2 641	2 222,1
3	Bălți	8603	1 815	2 194,3	2 184,8
4	Criuleni	8603	2 604,4	2 859,6	1 661,6
5	Edineț	8603	1 746,2	1 771,2	1 638,2

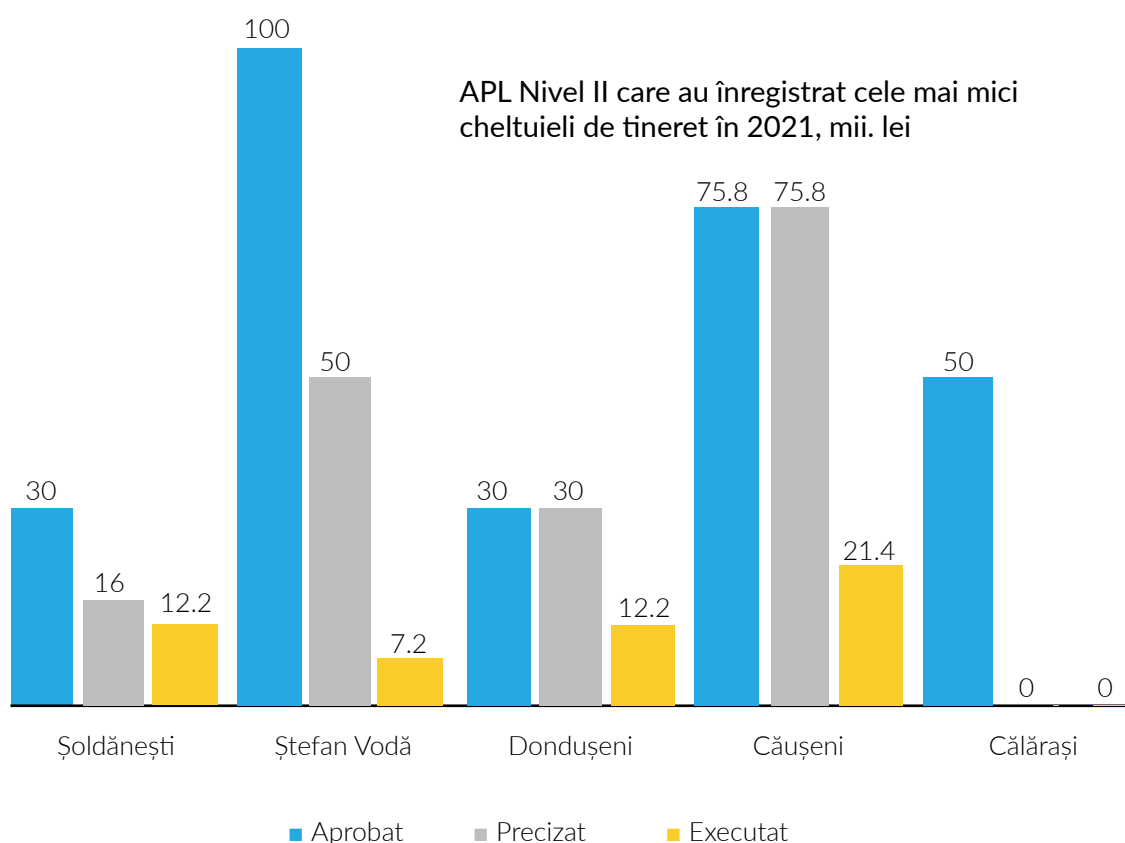
Tabel 6: Top 5 APL nivel II care au înregistrat cele mai mari cheltuieli de tineret în 2021, mii lei

În același timp, raioanele cu cea mai mică marjă de aprobare și execuție a bugetelor locale de tineret la nivelul APL II sunt:

Nr.	Denumirea/APL de nivel II	Cod	Aprobat, mii lei, 2021	Precizat, mii lei, 2021	Executat, mii lei, 2021
1	Călărași	8603	50.0	0.0	0.0
2	Ștefan Vodă	8603	100.0	50.0	7.2
3	Șoldănești	8603	30.0	16.0	12.2
4	Donduseni	8603	30.0	30.0	17.3
5	Căușeni	8603	75.8	75.8	21.4

Tabel 7: Top 5 APL nivel II care au înregistrat cele mai mici cheltuieli de tineret în 2021, mii lei

Dacă analizăm datele de mai sus constatăm că în anul 2021 se atestă două polarități total opuse atunci când vorbim despre nivelul și discrepanțele considerabile la etapa de bugetare și executare a bugetelor de tineret la nivel local. Prin urmare, avem raioane care nu execută parțial sau totalmente bugetele aprobate pe tineret, iar pe de altă parte avem raioanele care cresc bugetul pe tineret la reevaluarea și precizarea bugetelor, și drept urmare înregistrează un procentaje de execuție a bugetelor de peste 100% în raport cu bugetul aprobat inițial.

În special, este de menționat că cu părere de bine, în anul 2021 doar rl. Călărași a rămas cu bugetul "0" lei la capitolul tineret. Mai mult ca atât, unele raioane vizate anterior în lista raioanelor care au avut un nivel scăzut de finanțare a sectorului de tineret cum ar fi Drochia și Cantemir în 2021 nu se mai regăsesc în lista celor mai subfinanțate raioane în Moldova, în schimb apar noi raioane care se poziționează în top-ul celor mai subfinanțate raioane pe plan național, și anume este vorba de rl Soldănești și Căușeni.

Făcând referire la datele expuse e de menționat că în 2021 în rl Căușeni și Soldănești au activat consiliile raionale de tineret, iar gradul de execuție a bugetelor pe tineret din aceste raioane denotă vulnerabilitatea acestora în fața APL-rilor de nivelul II, așa cum nu au reușit să obțină măcar finanțarea aprobată inițial de consiliile raionale. Această vulnerabilitate ne arată cât este de important să consolidăm capacitatea consiliilor raionale de tineret, în special cele din raioanele a căror bugete de tineret sunt sub 100 mii lei.

Subsecvent, dacă ne referim la performanțele de bugetare înregistrate de consiliile raionale din Drochia și Cantemir, putem vedea că mai mulți factori au influențat executarea bugetelor, cum ar fi implicarea organizațiilor de tineret în procesul de bugetare și advocacy, unde inclusiv CNTM a promovat necesitatea de consolidare a bugetelor locale de tineret atunci prin desfășurarea activităților de capacitate și mentorat realizat în acest sens. În cazul rl. Drochia un merit considerabil îl are și Consiliul Raional de Tineret care proactiv a contribuit la promovarea și creșterea bugetelor de tineret.

Dacă ne referim la media cheltuielilor făcute de **APL de nivel II per tânăr în 2021**, conform datelor furnizate de MF, media cheltuielilor făcute a constituit suma de 30.04 lei, fiind în creștere față de anul 2020 (23,0 lei). Prin urmare, media cheltuielilor per tânăr pe țară a crescut ușor față de anul precedent.

E de menționat faptul că aceste date au fost posibile de obținut cu ajutorul datelor statistice naționale care prezintă situația reală în fiecare raion, fapt ce ne-a permis să evaluăm aceste date într-un mod corespunzător și fără erori.

Conform datelor recepționate, putem constata că în anul 2021 avem douăsprezece UTA de nivel II care cheltuiesc peste media națională per tânăr, fiind cu cinci raioane mai mult comparativ cu anul 2020. Cu toate acestea, doar șapte raioane au reușit să bugeteze și să execute bugete de tineret mai mari de un milion de lei.

În cele ce urmează vom analiza cum a evoluat finanțarea sectorului de tineret privit prin prisma finanțării per beneficiar, având ca referință acele 5 raioane din top-ul de finanțare a sectorului de tineret și cele 5 care au avut cele mai mici bugete pe domeniul tineret, iar perioada de referință fiind anul 2021.

Nr.	Denumirea/APL de nivel II	Nr. Tineri 2021	Cheltuieli per tânăr în mediu pe țară 2021, lei
	Total	663433	30.04
UTA de nivelul II care au înregistrat cele mai mici buget per tânăr			
1	Călărași	11844	0.0
2	Ștefan Vodă	12416	0.58
3	Soldănești	7790	1.57
4	Dondușeni	7963	2.17
5	Căușeni	17073	1.25

UTA de nivelul II care au înregistrat cele mai mare buget per tânăr			
1	Chișinău	178463	13.03
2	Strășeni	16579	134.03
3	Bălți	26162	83.51
4	Criuleni	15313	108.51
5	Edineț	13645	120.06

Tabel 8: APL nivel II care au înregistrat cele mai mici și cele mai mari cheltuieli de tineret per tânăr în 2021, lei

În acest clasament putem vedea că r-nul care a cheltuit cei mai puțini bani pe sectorul de tineret sau mai bine spus nu a cheltuit deloc, este r-nul Călărași, care a raportat zero lei cheltuiți per tânăr în anul 2021, iar acest lucru se întâmplă al doilea an consecutiv (anii 2020-2021).

Este de menționat faptul că la nivel guvernamental au fost promovate și dezvoltate mai multe oportunități de implicare a APL-urilor în programe de cofinanțare a activităților de tineret, cum ar fi programele de tineret ale MEC, precum și diverse proiecte locale aduse de organizațiile de tineret și parteneri de dezvoltare. Chiar și așa, putem observa că multe autorități publice de nivelul doi așa și nu au reușit să se alinieze la acestea, iar din această cauză tinerii din aceste raioane au acces limitat la oportunități de dezvoltare.

Totodată, putem observa că de-a lungul timpului rl. Strășeni, Criuleni, Edineț și mun. Chișinău și Bălți continuă să se clasifice în topul liderilor la finanțarea sectorului de tineret. Această tendință fiind observată încă din anii 2017-2018.

Executarea bugetelor pe tineret în anul 2021 este mai bună comparativ cu anul precedent, constituind 85,77% comparativ cu 83,78% în anul 2020. Totuși, această creștere, de executare a bugetelor locale, de aproximativ 3% pe an este una ne semnificativă, întrucât pragul ideal de execuție a bugetelor ar fi de cel puțin 95%. Totodată, ca și în anii precedenți, disciplina bugetară la nivel de APL II este foarte diferită. Astfel, în unele raioane au fost identificate abateri semnificative între sumele aprobate, precizate și executate.

Nr.	Denumirea/ APL de nivel II	2021			% executat
		Aprob. mii lei	Prec. mii lei	Exec. mii lei	
	Total	22 991	24 449	19 930.3	85,77%
UTA de nivelul II care au înregistrat cel mai mic nivel de executare a bugetului pentru anul 2021					
1	Călărași	50.0	0.0	0.0	0,00%
2	Ștefan Vodă	100.0	50,0	7.2	15,62%
3	Căușeni	75.8	75.8	21.4	28.23%
4	Șoldănești	30,0	16,0	12.2	40.67%
5	Fălești	825	865	446	54.03%
UTA de nivelul II care au înregistrat cel mai mare nivel de executare a bugetului pentru anul 2021					
1	Telenești	35	439	257.50	735,71%
2	Taraclia	60	105.20	105.10	175,17%
3	Rîșcanii	519.20	666.40	663.50	127,79%
4	Briceni	220.90	346.10	274.20	124.13%
5	Ocnîța	284,60	351.10	345.30	121.33%

Tabel 9: APL nivel II care au înregistrat cel mai mic și cel mai mare nivel de executare a bugetului pentru anul 2021

Pentru clarificarea rezultatelor de executare a bugetelor pe tineret prezentate în tabelul nr.9, datele au fost stabilite din sumele aprobate și cele executate, iar acolo unde avem o executare de peste 100% a bugetului, suntem în situația în care după reevaluare și precizarea bugetelor pe tineret, bugetele pentru sectorul de tineret au crescut și ca rezultat avem un indicator mai mare comparativ cu bugetele aprobate la etapa inițială.

Cu toate acestea, chiar dacă avem o creștere a gradului de executare a bugetului în 2021 cu cca 2% totuși, rămân a fi variații mari între sumele alocate și executate. Mai mult ca atât, la o bună parte din APL-urile de nivelul-II disciplina bugetară pe sectorul de tineret rămâne a fi o problemă în cadrul acestora așa cum au o execuție mai mică de 100%. Aceste variații sunt cauzate de mai mulți factori care se repetă de la an la an:

- Procesul de planificare este defectuos și respectiv evaluarea costurilor necesare este una intuitivă fără o evaluare reală a costurilor necesare;
- Domeniul de tineret este deseori printre primele domenii din care se fac economii și reduceri de buget în cazul în care sunt încasări mai mici la buget decât era planificat;
- Deseori lipsa unui specialist responsabil de domeniul de tineret determină nevalorificarea resurselor alocate, lucru confirmat și de respondenții de la APL de nivelul II.
- Din cauza stării pandemice generate de COVID-19 și trecerea în format online a activităților de tineret, o parte din bugetele locale nu au fost utilizate, formând astfel economii pe sectorul de intervenție.

Concluzionând putem spune că similar ca și în anii precedenți, în anul 2021 avem o creștere simbolică a bugetelor de tinerete, cu toate acestea executarea acestora este determinată atât de revizuirea și scăderea sumelor alocate pentru domeniul de tineret, lipsa de cadre, inclusiv cadre competente care să contribuie la creșterea bugetelor pe tineret, dar și impactul COVID-19 asupra activităților de tineret care s-au desfășurat în mare parte online și prin urmare, au dus la o scădere a gradului de executare a bugetelor APL de nivel II.

Suplimentar este de menționat faptul că nexecutarea bugetelor locale de tineret este cauzată și de lipsa mecanismelor instituționale pentru coordonarea și dezvoltarea politicilor de tineret în baza principiilor de co-management, care reprezintă provocări cheie pentru coordonarea instituțională în domeniul tineretului. Un alt factor, care la fel, influențează negativ executarea bugetelor de tineret este lipsa de interes și lipsa de oportunități instituționale, unde nu există un mecanism clar, bine definitivat și adus la cunoștință tinerilor cum să fie pus în practică cu determinarea rolurilor bine definite pentru tineri. Prin urmare, această lipsă a metodologiei de dezvoltare și implementare a bugetelor de tineret dar și lipsa personalului în acest sector limitează și demotivează tinerii din a se implica în viața publică și activități de advocacy pentru promovarea bugetelor de tineret, și nu doar.

O detaliere aprofundată a bugetelor locale de tineret pentru fiecare raion în parte este prezentată în anexa nr. 1 a acestui raport, care analizează nivelul de planificare și executare a bugetelor publice locale de nivel II, per raion și prezintă impactul acestora asupra tinerilor.

CAPITOLUL III.

**Participarea tinerilor și
impactul activităților de
advocacy asupra bugetului
local de tineret în anul 2021**

Sectorul asociativ de tineret reprezintă un pilon dar și o garanție pentru dezvoltarea durabilă a sectorului de tineret în Moldova la nivel național și local. Cu toate acestea, competențele dar și potențialul pe care îl prezintă tinerii și organizațiile de tineret în care aceștia activează nu sunt exploatate și valorificate pe deplin de către stat și comunitate.

La nivel local, rezultatele evaluării instituționale a organizațiilor de tineret efectuată de către CNTM¹⁷ pe parcursul mai multor ani arată că asociațiile obștești de tineret se confruntă cu mai multe probleme de natură organizațională, având competențe slabe în materie de advocacy pentru promovarea priorităților tinerilor la nivel local. Dincolo de aceasta, la nivel raional activează și Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova, alături de cele 23 consilii de raionale de tinere. Totuși, uneori chiar și prezența acestor Consilii raionale de tineret nu garantează un buget mai mare cheltuit pe tineret, iar acest lucru poate fi observat în regiunile în care avem consilii de tineri dar totuși bugetele pe tineret sunt extrem de mici. Acest lucru se poate observa în raioane precum: Căușeni sau Drochia.

În același timp nivelul de participare a tinerilor este un criteriu determinant la dezvoltarea și promovarea bugetelor locale focusate pe necesitățile tinerilor. Implicarea tinerilor în procesele decizionale reprezintă una din cele mai importante premise prin care se poate asigura o dezvoltare durabilă, eficientă și incluzivă a societății.

Mai specific, conform raportului de evaluare a SNDST 2020, nivelul de implicare a tinerilor și a tinerelor în procesul decizional este destul de mic, în special pentru grupurile vulnerabile¹⁸. Pentru a confirma cele menționate, conform raportului "Participarea tinerilor pe timp de pandemie", doar 18,4% dintre tinerii din Moldova (cu vârsta de până la 24 de ani) au participat la activități de influențare a procesului decizional. În același timp, se observă că odată cu avansarea în vârstă tinerii raportează tot mai puțin faptul că au fost implicați în procesul decizional, acest lucru se datorează atât lipsei de interes al acestora față de participare cât și ineficiența proceselor de participare în care au fost implicați anterior. În 2021, conform datelor Guvernului, în urma implementării Programului național de dezvoltare a Consiliilor Raionale de Tineri, rata participării tinerilor în procesele de luare a deciziilor a crescut cu 11% .

Așa cum anul 2021 a fost limitat în acțiuni de participare a tinerilor din cauza COVID-19, analogic ca și în anul 2020 unde datorită COVID-19 tinerii și nu doar au fost limitați în oportunitățile de participare în procesele de participare fapt confirmat în cadrul studiului UNFPA Moldova "COVID-19 și Tinerii: Efectele pandemiei asupra participării tinerilor" din anul 2020 care scoate în evidență faptul că restricțiile impuse de situația de criză pe timpul pandemiei a determinat o participare mai scăzută a tinerilor. Conform studiului aproximativ 60% din tinerii caracterizați preponderent printr-o participare înaltă, au continuat să se implice activ în viața localității în perioada aprilie-iunie a anului 2020: au participat la ședințele de lucru ale ONG-urilor și Centrelor de tineret (54,5%), dar și la ședințe de luare a deciziilor pentru localitate, asociație sau Centru de tineret (58,6%). Această categorie de tineri, pe timpul crizei pandemice s-a manifestat în special în acțiuni de sensibilizare a comunității prin semnarea de petiții (65,5%) și ajutor acordat persoanelor în vârstă .

Dacă să ne referim la locurile unde tinerii participă, în conformitate cu sondajul efectuat de Institutul Republican Internațional, putem spune că tinerii cu vârsta de 15-17 ani cel mai des sunt implicați în activități implementate de către consiliile locale și centrele de tineret, tinerii cu vârsta de 18 -20 de ani sunt implicați în mod egal în activitățile consiliilor de tineret și a organizațiilor de tineret, ulterior odată cu înaintarea în vârstă tinerii își manifestă participarea civică prin intermediul organizațiilor de tineret . Organizațiile de tineret și grupurile de inițiativă rămân a fi principalele mecanisme prin intermediul cărora se realizează participarea acestora în comunitate .

17 <https://cntm.md/resurse-de-specialitate/dezvoltarea-organizatiilor-si-initiativelor-de-tineret/dezvoltarea-sectorului-asociativ-de-tineret-in-regiunile-republicii-moldova-realitati-si-perspectiv/>

18 https://mecc.gov.md/sites/default/files/raport_de_evaluare_finala_a_strategiei_nationale_de_dezvoltare_a_sectorului_de_tineret_2020.pdf

Cu toate acestea constatăm ca și în trecut că tinerii din Republica Moldova întâmpină dificultăți în interacțiunea cu reprezentanții statului atât la nivel local cât și național. În conformitate cu același sondaj realizat de Institutul Republican Internațional, doar 12% din tineri au interacționat în viața lor cu un demnitar ales. Același sondaj arată că doar 19% din tineri sunt interesați să participe activ la viața comunității, 51% sunt oarecum interesați, 20% sunt oarecum dezinteresați, 7% sunt total dezinteresați, iar 5% nu au un răspuns sigur la această întrebare. În același timp, conform unor date ale RNCLTM, 43,1% din 1127 de tineri chestionați manifestă interes pentru participarea la procesul de luare a deciziilor, iar alții 40,8% din tineri nu doresc acest lucru .

Cu toate aceste date, este de menționat că participarea individuală a tinerilor rămâne a fi greu de evaluat din lipsa unui cadru omogen de monitorizare și a unor indicatori macro, specifici participării tinerilor din Moldova, fapt confirmat și prin aceste 2 surse sus menționate de unde putem deduce 2 scenarii de participare a tinerilor, unul extrem de optimist cu cca 50% de tineri interes pentru a participa în procesele decizionale și altul destul de pesimist unde avem 19% interes față de participarea tinerilor în procesul de participare.

Indubitabil, în perioada anului 2021, participarea tinerilor a cunoscut un declin moderat de activism civic în rândul tinerilor astfel, contribuind la reducerea potențialului de participare a tinerilor, așa cum au avut acces limitat la activități specifice de formare și capacitate, au lipsit acele spații tradiționale de participare deschise tinerilor, etc. Acest lucru este condiționat inclusiv de nivelul de încredere a tinerilor în instituțiile statului la nivel național și local unde, interesul tinerilor în soluționarea problemelor comunității deseori nu este valorificat și susținut. Tinerii de azi au un potențial considerabil pentru dezvoltarea și activizarea comunității, potențial care nu este pe deplin valorificat reieșind din insuficiența activităților și bugetelor la nivel local și național destinate sectorului de tineret care ar avea ca scop promovarea activismului civic și participarea tinerilor.

Conform analizelor pe sector, activismul civic și participarea tinerilor în procesele decizionale este o precondiție pentru intensitatea și diversitatea activităților și serviciilor axate pe tineri, ori cele din urmă se vor axa anume pe necesitățile tinerilor. Astfel, în raioanele unde avem un spirit de activism civic ridicat în rândul tinerilor și consolidarea organizațiilor de tineret, a consiliilor de tineret și APL-urilor, bugetele pe tineret sunt dezvoltate și implementate corespunzător, iar în raioanele unde spiritul civic este mai puțin dezvoltat, există structuri de tineret active, iar tinerii manifestă lipsă de interes față de procesele democratice din cadrul comunității, bugetele de tineret sunt mici sau chiar deloc nu există.

Din aceste considerente, autoritățile publice în parteneriat cu structurile de tineret trebuie să contribuie la consolidarea rolului activ al tinerilor în procesul de planificare și implementare a activităților de tineret, precum și implicarea în activitățile de participare bugetară astfel, asigurându-se că tinerii joacă un rol primordial în promovarea drepturilor tinerilor la nivel de comunitate. În acest sens, unele APL-uri au instituționalizat mecanismele de participare bugetară cetățenească, având ca scop stabilirea și implementarea celor mai importante proiecte sociale, precum și asigurând astfel antrenarea cetățenilor și organizațiilor obștești în activitatea organelor administrației publice locale și rezolvarea problemelor de importanță locală. Aici putem menționa Proiectul „Bugetul civic” în municipiul Bălți, precum și mun. Chișinău, etc.

Ca și în anul 2020, nici în anul 2021 nu s-au înregistrat succese în instituționalizarea comisiilor de co-management pe tineret, respectiv un punct slab al structurilor de tineret rămâne a fi considerat inexistența structurilor care să întrunească reprezentanți ai tuturor actorilor interesați de sectorul de tineret, care să creeze o conexiune între ele, să unească eforturile comune într-o atingere a obiectivelor comune. Soluția ar putea fi crearea unui organ consultativ funcțional în formă de co-management, care să se întrunească regulat tinerii și reprezentanții din APL-uri în vederea consolidării sectorului de tineret

și organizarea activităților comune de consolidare a sectorului de tineret. Reamintim că comisiile de co-management în domeniul tineretului sunt constituite din membri ai structurilor de tineret și ai autorității publice locale, având misiunea de a scoate în evidență problemele și nevoile tinerilor către factorii de decizie și identificarea în comun a soluțiilor pe marginea acestora.

Având în vedere importanța prezentării viziunii tuturor actorilor implicați în procesul de bugetare, menționăm că în procesul de elaborare a prezentului studiu au fost solicitată atât opinia tinerilor parte a Consiliilor de tineret cât și reprezentanți din APL-urile de nivelul II. Anul curent strategic am mers pe chestionarea APL-urilor de nivelul II și a Rețelei Naționale a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova, care este implementatorul programului de stat pentru consolidarea și asigurarea funcționalității consiliilor raionale și locale de tineret, întru a vedea care este impactul consiliilor de tineret în promovarea bugetelor de tineret și problemele cu care se confruntă în acest proces. Cu toate acestea, chiar dacă RNCLTM a avut timp rezonabil pentru a prezenta un răspuns la demersul înaintat de CNTM în acest sens, la etapa definitivării acestui raport, răspunsul RNCLTM așa și nu a mai parvenit.

În pofida tuturor eforturilor de promovare a proceselor de participare a tinerilor în procesele decizionale, la această etapă rămâne îngrijorător faptul că actualmente există un grup semnificativ de tineri, în particular tinerii din categoria socială vulnerabilă, care din varii motive nu se implică în viața comunității sau nu participă în procesele de participare. Iar cel mai alarmant rămâne a fi faptul că în corespundere cu viziunea tinerilor, actualmente mai sunt autorități publice care rămân a fi reticente la implicarea tinerilor în procesele decizionale.

Reieșind din constatările pe domeniu, considerăm că este nevoie de un program de instruire a specialiștilor de tineret pentru a facilita lucrul cu tinerii, precum și capacitatea și implicarea mai activă a structurilor de tineret de la nivel raional în procesele de luarea a deciziilor pe domenii de interes.

CONCLUZII

Analizând bugetele locale de tineret la nivelul APL-lor de nivelul II, putem constata că similar anilor precedenți, politicile de tineret nu reprezintă o prioritate pentru unele autorități publice locale, întrucât avem raioane care nu au bugetat niciun leu pentru proiecte și activități de tineret, iar alte raioane chiar dacă au bugetat resurse pentru sectorul de tineret, sumele alocate au fost prea mici în comparație cu nevoile acestei categorii de populație.

Din totalul fondurilor care sunt alocate pentru sectorul de tineret la nivel raional, cea mai mare parte este alocată pentru activitatea centrelor de tineret, precum și pentru dezvoltarea și promovarea activității de tineret care în esență reprezintă cca 90% din cele 5 activități din subprogramul "Tineret". Cu toate acestea, din lipsa înțelegerii specificului activităților ce țin de serviciile de tineret și consolidarea structurilor de tineret, elemente din acestea se regăsesc în cadrul liniilor bugetare destinate activității centrelor de tineret, precum și la dezvoltarea și promovarea activității de tineret. Dacă să ne referim la programul de granturi pentru inițiativele tinerilor, acestea se regăsesc bugetate doar în 17 raioane, cu toate că doar 15 au reușit să asigure implementarea proiectelor de tineret finanțate, iar în celelalte două raioane, bugetul a fost rectificat, dar resurse pentru activitățile de tineret nu au fost alocate.

Dacă să raportăm bugetul din domeniul tineret per beneficiari din rândul tinerilor atunci o să avem un buget per fiecare tânăr în mediu de 30,04 de lei, având în același timp raioane care alocă 0 lei per beneficiari, precum și raioane ce alocă 134,03 per fiecare tânăr din raion. În situația dată, ca și în anul 2020, rl. Strășeni înregistrează cel mai înalt scor de finanțare a sectorului de tineret și în anul 2021.

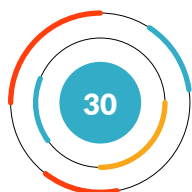
Drept exemple de bune practici în ceea ce privește alocațiile bugetare pentru tineri, se remarcă de-a lungul anilor aceleași raioane, care la rândul lor asigură finanțarea sectorului de tineret în proporție de cca 50% din întreg bugetul național, și în cazul anului 2021 se remarcă șapte UAT cu cele mai mari bugete pe sector.

Bazându-ne pe discrepanțele mari între bugetele de tineret aprobate, precizate și executate putem deduce că domeniul tineret este de cele mai multe ori sacrificat prioritar în cazul existenței la nivel local a necesității unor rectificări de buget în favoarea altor domenii.

Prin urmare, bugetele locale de tineret fiind considerate neprioritare și deseori sursele de finanțare a activităților de tineret sunt reorientate pentru alte necesități la nivel raional. Cu toate acestea și impactul COVID-19 de asemenea a contribuit la neexecutarea corespunzătoare a bugetelor de tineret,

Și nu în ultimul rând, o atenție sporită urmează a fi acordată constituirii și fortificării tuturor mecanismelor de participare activă a tinerilor în procesele decizionale și asigurarea monitorizării continue a activității acestora, astfel încât să asigurăm că tinerii și decidenții au platforme de dialog, cum ar fi comisiile de co-management pentru politici de tineret.

În scopul menținerii unui grad înalt de participare a tinerilor în procesul participativ, o deosebită atenție urmează a fi acordată și programelor de capacitate și pregătire a tinerilor de a se implica semnificativ în procesul de decizie. Un program de capacitate ar fi bine venit de implementat și cu participarea reprezentanților din APL, care lucrează cu tinerii, întru ai ajuta să înțeleagă despre necesitățile tinerilor și importanța participării tinerilor.

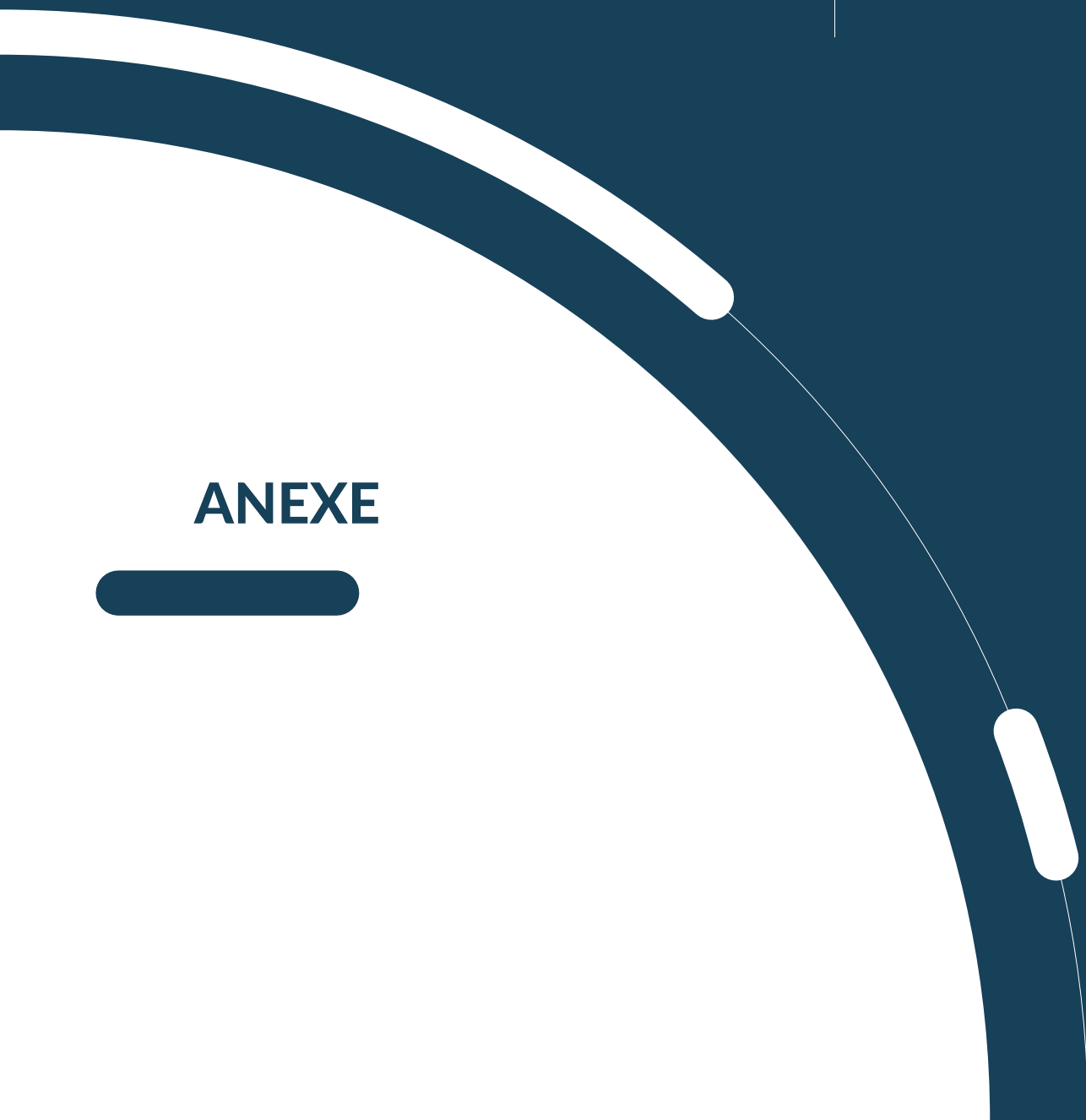
RECOMANDĂRI

Pentru a asigura o dezvoltare mai bună și valorificare mai productivă a bugetelor de tineret la nivel local, venim cu următoarele măsuri și propuneri (inclusiv recomandări repetate care nu au fost luate în considerație de către decidenți în rapoartele de evaluările precedente):

1. A se respecta, proteja și asigura dreptul tinerilor de a participa semnificativ în procesele decizionale prin stabilirea de noi mecanisme de participare a tinerilor în procesele decizionale, precum și îmbunătățirea mecanismelor existente de participare și reprezentare a tinerilor;
2. Instituționalizarea și asigurarea funcționalității comisiilor de co-management pentru politici de tineret, cu scopul coordonării intervențiilor sectoriale pentru tineri și organizațiile de tineret și asigurarea susținerii activității acestora prin programe de cofinanțare și suport;
3. Identificarea obstacolelor în calea participării tinerilor și înlăturarea oricăror bariere legale sau administrative ce apar în calea participării eficiente a tinerilor;
4. A se asigura sprijin politic și financiar necondiționat structurilor de tineret și tinerilor care participă în cadrul mecanismelor de participare și reprezentare a tinerilor, având ca scop final realizarea misiunii comisiilor consultative în domeniul tineret.
5. A se asigura că mecanismele de participare și reprezentare a tinerilor sunt durabile. În particular, asigurarea participării efective a tinerilor și a structurilor reprezentative ale tinerilor la toate etapele bugetare, atât prin intermediul structurilor de reprezentare, dar și în afara acestora, punând accent sporit pe incluziunea tinerilor din grupuri cu oportunități reduse;
6. Asigurarea că tinerii marginalizați sunt identificați, recunoscuți, incluși și reprezentați în mod egal în mecanismele de participare și reprezentare a tinerilor, precum și în procesele instituționale interne, astfel încât să se asigure că interesele acestora să fie reprezentate corespunzător;
7. Implementarea managementului bazat pe rezultate în APL, atât în domeniul de tineret dar și în alte domenii. Stabilirea unor indicatori de rezultat pe termen mediu și lung care ar permite îmbunătățirea procesului de planificare și omogenizare a intervențiilor și intervențiilor pe sectorul de tineret;
8. Dezvoltarea în mod participativ a planurilor anuale în domeniul tineret și a bugetului pentru realizarea acestora, inclusiv cu includerea tinerilor și structurilor de reprezentare a tinerilor în proces;
9. Asigurarea că planificarea fondurilor locale în domeniul tineret și execuția acestora să fie realizat pe deplin, astfel încât execuția fondurilor planificate să fie de cel puțin 95%;
10. Constituirea liniilor bugetare care ar contribui la remedierea impactului COVID-19 asupra tinerilor, dar și instituirea măsurilor de susținere a activităților de incluziune a tinerilor refugiați stabiliți în Moldova;
11. Dezvoltarea parteneriatelor dintre APL și structurile de tineret și asigurarea că acestea din urmă au tot suportul necesar întru a asigura implicarea acestora în atingerea obiectivelor comune, inclusiv participarea la concursuri pentru atragerea finanțării externe destinate activităților de tineret;
12. Creșterea transparenței în procesele de planificare și executate a resurselor pe sectorul de tineret. Totodată, crearea unui mecanism la nivel național și local de colectare a datelor pe resursele bugetate și executate ținându-se cont pe dezagregarea datelor per grup țintă (tineri, vârstnici, femei, etc). Drept exemplu poate servi modelul "Harta bugetelor" elaborat de CNTM . Aceste instrumente ar permite evaluarea impactului și resurselor alocate în profil sectorial asupra tinerilor;

13. Aderarea și implicarea APL în programele naționale dezvoltate de MEC care ar permite consolidarea sectorului de tineret la nivel local prin oferire de suport financiar și tehnic suplimentar, dezvoltarea competențelor specialiștilor și liderilor de tineret locali, precum și schimbul de experiență;
14. Atragerea tinerilor profesioniști în raioane astfel încât să atragem în structurile APL a specialiștilor cu abilități și viziuni progresiste în dezvoltarea sectorului de tineret;
15. Creșterea finanțării pentru implementarea politicii de tineret la nivel raional cu o marjă minimă obligatorie stabilită la nivel normativ (ex. 3% din bugetul administrației publice), și asigurarea că structurile de tineret au acces la resurse necesare pentru realizarea misiunii statutare structurilor acestora, dar și a răspunde cât mai bine nevoilor tinerilor;
16. Oferirea suportului continuu pentru APL-II în dezvoltarea documentelor strategice locale în domeniul tineret și implementarea eficientă a acestora;
17. Acordare suportului metodologic structurilor de reprezentare a tinerilor și organizațiile de tineret într-o a-și stabili priorități de advocacy pe termen scurt și mediu și includerea acestora în cadrul unor planuri consolidate de advocacy într-o promova interesele tinerilor;
18. Elaborarea unor planuri de instruire și profesionalizare a specialiștilor de tineret din cadrul structurilor de tineret, în scopul dezvoltării competențelor și capacităților acestora în materie de politici publice, finanțelor publice și procesul bugetar, buna guvernare, advocacy și scrierea și implementarea proiectelor;
19. Dezvoltarea și instituționalizarea unor programe și instrumente pentru creșterea gradului de profesionalizare a specialiștilor de tineret la nivel local și/sau a entităților responsabile de coordonarea politicilor de tineret locale, inclusiv programe de perfecționare continuă a acestora.

ANEXE

ANEXA NR. 1:

Nivelul de planificare și executare a bugetelor publice locale de nivel II și impactul asupra tinerilor

APL de nivel II	Denumirea	Cod/ Subprogram	Activitatea	"Aprob. An.2021 Mii lei"	"Prec. An.2021 Mii lei"	"Exec. an 2021 Mii lei"	"executat an.2021 %"	"Exec. an 2020 Mii lei"	"Diferență cheltuieli 2020/2021, Mii lei"	Nr. Tinerilor, 2021	"Cheltuieli per tânăr 2021 Lei "
	Total	8603		23 237,8	24 746,5	19 930,3	85,77	19 746	184	663 433	30,04
1. Municipiul Chișinău				3 450,	3 013,	2 326,1	67,42	1 873	453	178 463	13,03
	Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	8603	00239	2200,00	1439,30	1119,50	50,89	1080,70	38,80		
	Întreținerea centrelor de tineret			1250,00	1473,70	1206,60	96,53	702,50	504,10		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	100,00	0,00	0,00	90,00	-90,00		
2. Municipiul Bălți				1 815,	2 194,3	2 184,8	120,37	1 921	264	26 162	83,51
	Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	8603	00239	125,00	75,00	69,60	55,68	92,90	-23,30		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	1690,00	2019,30	2015,20	119,24	1828,30	186,90		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	100,00	100,00	100,00		100,00		
3. Anenii Noi				555,2	655,2	595,8	107,31	417	179	15 507	38,42
	Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	8603	00239	270,00	270,00	211,60	78,37	111,30	100,30		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	285,20	285,20	284,20	99,65	245,30	38,90		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	100,00	100,00	100,00	60,00	40,00		
4. Basarabeasca				30,	30,	27,5	91,67	16	11	3 964	6,94

APL de nivel II	Denumirea	Cod/Subprogram	Activitatea	"Aprob. An.2021 Mii lei"	"Prec. An.2021 Mii lei"	"Exec. an 2021 Mii lei"	"executat an.2021 % "	"Exec. an 2020 Mii lei"	"Diferență cheltuieli 2020/2021, Mii lei"	Nr. Tinerilor, 2021	"Cheltuieli per tânăr 2021 Lei "
	Total	8603		23 237,8	24 746,5	19 930,3	85,77	19 746	184	663 433	30,04
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	30,00	30,00	27,50	91,67	16,30	11,20		
5. Briceni				220,9	346,1	274,2	124,13	108	166	12 746	21,51
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	220,90	346,10	274,20	124,13	107,80	166,40		
6. Cahul				494,5	509,5	390,8	79,03	264	127	20 614	18,96
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	444,50	444,50	377,90	85,02	262,70	115,20		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	30,00	0,00	0,00		0,00		
	Prestarea serviciilor pentru tineret	8603	00463	50,00	35,00	12,90	25,80	1,00	11,90		
7. Cantemir				85,	85,	69,5	81,76	4	66	9 841	7,06
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	85,00	85,00	69,50	81,76	4,00	65,50		
8. Călărași				50,	,		0,00			11 844	0,00
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	50,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
9. Căușeni				75,8	75,8	21,4	28,23	25	-3	17 073	1,25
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	75,80	75,80	21,40	28,23	24,50	-3,10		
10. UTA Gagauzia				684,	684,	510,4	74,62	1 019	-508	30 963	16,48
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	212,00	212,00	38,50	18,16	30,50	8,00		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	472,00	472,00	471,90	99,98	988,30	-516,40		
11. Cimișlia				257,9	274,9	231,8	89,88	194	38	8 275	28,01
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	257,90	274,90	231,80	89,88	193,60	38,20		

APL de nivel II	Denumirea	Cod/ Subprogram	Activitatea	"Aprob. An.2021 Mii lei"	"Prec. An.2021 Mii lei"	"Exec. an 2021 Mii lei"	"executat an.2021 % "	"Exec. an 2020 Mii lei"	"Diferență cheltuieli 2020/2021, Mii lei"	Nr. Tinerilor, 2021	"Cheltuieli per tânăr 2021 Lei "
	Total	8603		23 237,8	24 746,5	19 930,3	85,77	19 746	184	663 433	30,04
12. Criuleni				2 604,4	2 859,6	1 661,6	63,80	2 153	- 492	15 313	108,51
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	651,00	651,00	79,10	12,15	48,00	31,10		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	1953,40	1953,40	1327,90	67,98	2011,20	-683,30		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	160,00	160,00	100,00	94,10	65,90		
	Proiectul „Fond comun pentru dezvoltarea serviciilor pentru tineri, inclusiv pentru cei mai vulnerabili”	8603	70269	0,00	95,20	94,60	100,00		94,60		
13. Dondușeni				30,	30,	17,3	57,67		17	7 963	2,17
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	30,00	30,00	17,30	57,67	0,00	17,30		
14. Drochia				69,	69,	51,4	74,49	11	41	15 152	3,39
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	69,00	69,00	51,40	74,49	10,90	40,50		
15. Dubăsari (Cocieri)				338,9	338,9	307,9	90,85	282	26	6 428	47,90
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	338,90	338,90	307,90	90,85	281,80	26,10		
16. Edineț				1 746,2	1 771,2	1 638,2	93,82	1 484	154	13 645	120,06
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	1746,20	1746,20	1638,20	93,82	1484,20	154,00		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	25,00	0,00	0,00		0,00		
17. Fălești				825,1	865,1	445,8	54,03	410	36	17 780	25,07

APL de nivel II	Denumirea	Cod/Subprogram	Activitatea	"Aprob. An.2021 Mii lei"	"Prec. An.2021 Mii lei"	"Exec. an 2021 Mii lei"	"executat an.2021 % "	"Exec. an 2020 Mii lei"	"Diferență cheltuieli 2020/2021, Mii lei"	Nr. Tinerilor, 2021	"Cheltuieli per tânăr 2021 Lei "
	Total	8603		23 237,8	24 746,5	19 930,3	85,77	19 746	184	663 433	30,04
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	100,00	100,00	0,00	0,00	2,20	-2,20		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	725,10	725,10	409,40	56,46	367,50	41,90		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	40,00	36,40	100,00	40,00	-3,60		
18.Florești				497,1	527,1	484,4	97,45	356	128	16 397	29,54
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	250,00	250,00	219,50	87,80	129,50	90,00		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	247,1	247,1	234,9	95,06	226,60	8,30		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	30,00	30,00	100,00		30,00		
19.Glodeni				222,7	169,7	156,5	70,27	43	114	11 126	14,07
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	222,70	169,70	156,50	70,27	42,80	113,70		
20.Hîncești				660,	660,	423,	64,09	341	82	19 674	21,50
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	180,00	180,00	24,40	13,56	8,60	15,80		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	480,00	480,00	398,60	83,04	332,70	65,90		
21.Ialoveni				500,	500,	392,2	78,44	457	- 64	18 779	20,89
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	500,00	500,00	392,20	78,44	456,60	-64,40		
22. Leova				145,5	145,5	132,	90,72	187	- 55	8 790	15,02

APL de nivel II	Denumirea	Cod/ Subprogram	Activitatea	"Aprob. An.2021 Mii lei"	"Prec. An.2021 Mii lei"	"Exec. an 2021 Mii lei"	"executat an.2021 %"	"Exec. an 2020 Mii lei"	"Diferență cheltuieli 2020/2021, Mii lei"	Nr. Tinerilor, 2021	"Cheltuieli per tânăr 2021 Lei "
	Total	8603		23 237,8	24 746,5	19 930,3	85,77	19 746	184	663 433	30,04
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	22,50	22,50	20,00	88,89	0,00	20,00		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	116,00	116,00	112,00	96,55	187,00	-75,00		
	Consolidarea structurilor reprezentative ale tinerilor	8603	00461	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	5,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
	Prestarea serviciilor pentru tineret	8603	00463	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
23. Nisoreni				384,	421,2	371,5	96,74	394	- 22	10 174	36,51
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	384,00	384,00	334,30	87,06	393,60	-59,30		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	20,00	20,00	100,00	0,00	20,00		
	Proiectul „Fond comun pentru dezvoltarea serviciilor pentru tineri, inclusiv pentru cei mai vulnerabili”	8603	70269	0,00	17,20	17,20	100,00	0,00	17,20		
24. Ocnița				284,6	351,1	345,3	121,33	313	33	9 551	36,15
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	9,00	3,00	3,00	33,33	3,90	-0,90		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	225,60	248,10	242,30	107,40	208,90	33,40		

APL de nivel II	Denumirea	Cod/ Subprogram	Activitatea	"Aprob. An.2021 Mii lei"	"Prec. An.2021 Mii lei"	"Exec. an 2021 Mii lei"	"executat an.2021 % "	"Exec. an 2020 Mii lei"	"Diferență cheltuieli 2020/2021, Mii lei"	Nr. Tinerilor, 2021	"Cheltuieli per tânăr 2021 Lei "
	Total	8603		23 237,8	24 746,5	19 930,3	85,77	19 746	184	663 433	30,04
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	50,00	100,00	100,00	200,00	100,00	0,00		
25. Orhei				1 201,6	1 187,2	1 147,8	95,52	823	324	20 586	55,76
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	131,00	31,00	31,00	23,66	60,50	-29,50		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	1070,60	1056,20	1016,80	94,97	762,90	253,90		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	100,00	100,00	100,00	26,00	100,00		
26. Rezina				50,	50,	49,6	99,20	26	24	9 184	5,40
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	50,00	50,00	49,60	99,20	26,00	23,60		
27. Rîșcani											
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	270,00	270,00	269,70	99,89	230,40	39,30		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	249,20	279,20	277,00	111,16	244,70	32,30		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	100,00	99,60	100,00	0,00	99,60		
	Proiectul „Fond comun pentru dezvoltarea serviciilor pentru tineri, inclusiv pentru cei mai vulnerabili”	8603	70269	0,00	17,20	17,20	100,00	17,10	0,10		
28. Sîngerei				1 461,3	1 502,8	1 284,	87,87	1 342	- 58	18 173	70,65
	Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	8603	00239	70,00	20,00	10,90	15,57	14,40	-3,50		

APL de nivel II	Denumirea	Cod/Subprogram	Activitatea	"Aprob. An.2021 Mii lei"	"Prec. An.2021 Mii lei"	"Exec. an 2021 Mii lei"	"executat an.2021 % "	"Exec. an 2020 Mii lei"	"Diferență cheltuieli 2020/2021, Mii lei"	Nr. Tinerilor, 2021	"Cheltuieli per tânăr 2021 Lei "
	Total	8603		23 237,8	24 746,5	19 930,3	85,77	19 746	184	663 433	30,04
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	1391,30	1382,80	1173,10	84,32	1227,30	-54,20		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00		
29.Soroca				750,	850,	646,1	86,15	661	- 15	16 352	39,51
	Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	8603	00239	135,00	238,50	236,60	175,26	4,90	231,70		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	450,00	205,70	3,70	0,82	448,40	-444,70		
	Consolidarea structurilor reprezentative ale tinerilor	8603	00461	65,00	205,80	205,80	316,62	8,10	197,70		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	100,00	200,00	200,00	200,00	200,00	0,00		
30.Strășeni				2 353,2	2 641,	2 222,1	94,43	3 249	- 1 027	16 579	134,03
	Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	8603	00239	1970,50	2240,50	1978,90	100,43	3022,00	-1043,10		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	327,70	327,70	189,00	57,67	213,60	-24,60		
	Consolidarea structurilor reprezentative ale tinerilor	8603	00461	15,00	15,00	14,50	96,67	11,30	3,20		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	20,00	20,00	9,20	46,00	2,20	7,00		
	Prestarea serviciilor pentru tineret	8603	00463	20,00	37,80	30,50	152,50	0,00	30,50		
31.Șoldănești				30,	16,	12,2	40,67	48	- 36	7 790	1,57
	Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	8603	00239	30,00	16,00	12,20	40,67	48,20	-36,00		

APL de nivel II	Denumirea	Cod/Subprogram	Activitatea	"Aprob. An.2021 Mii lei"	"Prec. An.2021 Mii lei"	"Exec. an 2021 Mii lei"	"executat an.2021 % "	"Exec. an 2020 Mii lei"	"Diferență cheltuieli 2020/2021, Mii lei"	Nr. Tinerilor, 2021	"Cheltuieli per tânăr 2021 Lei "
	Total	8603		23 237,8	24 746,5	19 930,3	85,77	19 746	184	663 433	30,04
32.Ștefan Vodă				100,	50,	7,2	7,20	16	- 9	12 416	0,58
	Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	8603	00239	100,00	50,00	7,20	7,20	15,80	-8,60		
33.Taraclia				60,	105,2	105,1	175,17	28	78	7 969	13,19
	Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	8603	00239	60,00	105,20	105,10	175,17	27,60	77,50		
34.Telenești				35,	439,	257,5	735,71	182	76	12 022	21,42
	Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	8603	00239	35,00	439,00	257,50	735,71	181,50	76,00		
35.Ungheni				651,7	662,7	475,8	73,01	610	- 134	23 285	20,43
	Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	8603	00239	80,00	80,00	0,00	0,00	11,60	-11,60		
	Întreținerea centrelor de tineret	8603	00394	571,70	481,10	374,20	65,45	498,10	-123,90		
	Program de granturi pentru inițiativele tinerilor	8603	00462	0,00	50,00	50,00	100,00	80,00	-30,00		
	Proiectul „Fond comun pentru dezvoltarea serviciilor pentru tineri, inclusiv pentru cei mai vulnerabili”	8603	70269	0,00	51,60	51,60	100,00	19,90	31,70		

ANEXA NR. 2:

Informația privind cheltuielile autorităților publice locale de nivelul al doilea pe grupa principală 08 "Cultura, sport, tineret, culte și odihnă" VS bugetul pe tineret pentru anul 2021

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat	Procentul bugetului executat pe tineret în raport cu totalul cheltuielilor pe "Cultură, sport, tineret, culte și odihnă",
	ORG1	Funcția F1-F3	Sub-program P1-P2	Activitatea P3				
"CHELTUIELI ȘI ACTIVE NEFINANCIARE, TOTAL (Cultură, sport, tineret, culte și odihnă)"					672.230,6	736.832,4	649.115,9	3,07
Total cheltuieli în domeniul tineret					23.237,8	24.746,5	19.930,3	
Primăria municipiului Chișinău								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1001	08			221.101,1	226.264,1	214.277,8	1,086
Tineret	1001	0813	8603		3.450,0	3.013,0	2.326,1	
Primăria municipiului Bălți								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1020	08			62.259,2	66.811,9	66.036,7	3,308
Tineret	1020	0813	8603		1.815,0	2.194,3	2.184,8	
Consiliul Raional Anenii Noi								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1023	08			13.191,1	18.672,9	9.187,9	6,485
Tineret	1023	0813	8603		555,2	655,2	595,8	
Consiliul Raional Basarabeasca								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1050	08			2.715,6	2.715,6	2.501,7	1,099
Tineret	1050	0813	8603		30,0	30,0	27,5	
Consiliul Raional Briceni								

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat	Procentul bugetului executat pe tineret în raport cu totalul cheltuielilor pe "Cultură, sport, tineret, culte și odihnă"
	ORG1	Funcția F1-F3	Sub-program P1-P2	Activitatea P3				
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1058	08			10.017,8	24.287,0	9.437,0	2,906
Tineret	1058	0813	8603		220,9	346,1	274,2	
Consiliul Raional Cahul								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1087	08			7.027,7	5.897,8	5.053,0	7,734
Tineret	1087	0813	8603		494,5	509,5	390,8	
Consiliul Raional Cantemir								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1125	08			11.961,9	12.204,1	11.000,0	0,632
Tineret	1125	0813	8603		85,0	85,0	69,5	
Consiliul Raional Calarași								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1153	08			6.942,5	7.035,3	6.445,9	0,000
Tineret	1153	0813	8603		50,0	0,0	0,0	
Consiliul Raional Căușeni								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1182	08			10.949,4	10.949,4	9.777,6	0,219
Tineret	1182	0813	8603		75,8	75,8	21,4	
Comitetul executiv al UTA Gagauzia								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1210	08			56.322,9	56.984,5	42.920,9	1,189
Tineret	1210	0813	8603		684,0	684,0	510,4	
Consiliul Raional Cimișlia								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1240	08			9.408,9	7.526,9	7.230,7	3,206
Tineret	1240	0813	8603		257,9	274,9	231,8	
Consiliul Raional Criuleni								

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat	Procentul bugetului executat pe tineret în raport cu totalul cheltuielilor pe "Cultură, sport, tineret, culte și odihnă"
	ORG1	Funcția F1-F3	Sub-program P1-P2	Activitatea P3				
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1264	08			13.485,8	13.893,9	8.274,4	20,081
Tineret	1264	0813	8603		2.604,4	2.859,6	1.661,6	
Consiliul Raional Dondușeni								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1290	08			7.381,5	9.962,6	9.604,6	0,180
Tineret	1290	0813	8603		30,0	30,0	17,3	
Consiliul Raional Drochia								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1313	08			10.680,5	12.670,8	12.278,7	0,419
Tineret	1313	0813	8603		69,0	69,0	51,4	
Consiliul Raional Dubăsari (Cocieri)								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1342	08			5.034,5	5.122,1	4.329,4	7,112
Tineret	1342	0813	8603		338,9	338,9	307,9	
Consiliul Raional Edineț								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1354	08			2.904,5	4.181,2	3.662,6	44,728
Tineret	1354	0813	8603		1.746,2	1.771,2	1.638,2	
Consiliul Raional Fălești								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1387	08			15.193,9	21.972,6	17.251,3	2,584
Tineret	1387	0813	8603		825,1	865,1	445,8	
Consiliul Raional Florești								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1421	08			9.761,7	11.916,3	10.833,2	4,471
Tineret	1421	0813	8603		497,1	527,1	484,4	

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat	Procentul bugetului executat pe tineret în raport cu totalul cheltuielilor pe "Cultură, sport, tineret, culte și odihnă"
	ORG1	Funcția F1-F3	Sub-program P1-P2	Activitatea P3				
Consiliul Raional Glodeni								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1462	08			10.692,0	11.110,8	10.863,3	1,441
Tineret	1462	0813	8603		222,7	169,7	156,5	
Consiliul Raional Hîncești								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1482	08			18.041,1	21.539,0	16.315,5	2,593
Tineret	1482	0813	8603		660,0	660,0	423,0	
Consiliul Raional Ialoveni								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1522	08			11.907,2	12.075,6	11.327,4	3,462
Tineret	1522	0813	8603		500,0	500,0	392,2	
Consiliul Raional Leova								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1548	08			3.954,6	4.262,6	4.150,8	3,180
Tineret	1548	0813	8603		145,5	145,5	132,0	
Consiliul Raional Nisporeni								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1574	08			32.703,2	34.634,7	33.871,4	1,097
Tineret	1574	0813	8603		384,0	421,2	371,5	
Consiliul Raional Ocnița								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1598	08			4.638,6	8.529,7	8.448,9	4,087
Tineret	1598	0813	8603		284,6	351,1	345,3	
Consiliul Raional Orhei								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1620	08			15.614,3	17.326,2	17.096,9	6,713
Tineret	1620	0813	8603		1.201,6	1.187,2	1.147,8	

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat	Procentul bugetului executat pe tineret în raport cu totalul cheltuielilor pe "Cultură, sport, tineret, culte și odihnă"
	ORG1	Funcția F1-F3	Sub-program P1-P2	Activitate P3				
Consiliul Raional Rezina								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1659	08			7.941,3	8.674,3	8.186,4	0,606
Tineret	1659	0813	8603		50,0	50,0	49,6	
Consiliul Raional Rîșcani								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1685	08			8.730,3	9.282,0	9.091,3	7,298
Tineret	1685	0813	8603		519,2	666,4	663,5	
Consiliul Raional Sîngerei								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1714	08			11.388,3	12.815,6	11.224,5	11,439
Tineret	1714	0813	8603		1.461,3	1.502,8	1.284,0	
Consiliul Raional Soroca								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1741	08			20.588,4	24.290,1	19.545,3	3,306
Tineret	1741	0813	8603		750,0	850,0	646,1	
Consiliul Raional Strășeni								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1777	08			12.710,0	14.867,7	13.021,8	17,064
Tineret	1777	0813	8603		2.353,2	2.641,0	2.222,1	
Consiliul Raional Șoldănești								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1805	08			1.459,4	1.646,8	1.494,0	0,817
Tineret	1805	0813	8603		30,0	16,0	12,2	
Consiliul Raional Ștefan Vodă								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1829	08			6.042,1	6.380,3	6.132,6	0,117
Tineret	1829	0813	8603		100,0	50,0	7,2	

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat	Procentul bugetului executat pe tineret în raport cu totalul cheltuielilor pe "Cultură, sport, tineret, culte și odihnă"
	ORG1	Funcția F1-F3	Sub-program P1-P2	Activitate P3				
Consiliul Raional Taraclia								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1853	08			8.206,5	7.774,0	7.652,5	1,373
Tineret	1853	0813	8603		60,0	105,2	105,1	
Consiliul Raional Telenești								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1869	08			6.692,6	7.877,1	7.012,3	3,672
Tineret	1869	0813	8603		35,0	439,0	257,5	
Consiliul Raional Ungheni								
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1901	08			14.580,2	14.676,7	13.577,6	3,504
Tineret	1901	0813	8603		651,7	662,7	475,8	

ANEXA NR. 3:

Chestionar „Evaluarea cheltuielilor pentru sectorul de tineret la nivel de APL II pentru anul 2021

Nr.	Denumirea raionului		
1	Numele/ Prenumele specialistului de tineret: În cazul în care nu este, a se menționa.		
2	Date de contact specialist de tineret (persoana responsabilă de tineret). Telefon, email		
3	Departamentul responsabil de activitățile de tineret:		
4	Există strategie raională de tineret? (Da/Nu) *A se anexa la răspuns Strategia sau linkul unde poate fi accesat	Anul aprobării Strategiei	
5	Există rapoarte de evaluare a implementării strategiei raionale de tineret? (Da/Nu) *A se anexa la răspuns dacă există sau linkul unde poate fi accesat		
6	Dacă aveți strategii raionale de tineret, care sunt curențele în procesul de implementare a strategiei locale de tineret? *Indicați procentual gradul de implementare a acestora și prezentați-le problemelor ce le aveți la nivel de implementare a strategiei.		

7	<p>Există priorități de tineret în alte documente strategice a APL de nivel II (Da/Nu)</p> <p>*A se anexa documentele la răspuns dacă răspunsul este „Da” sau linkul unde poate fi accesat</p>	
8	<p>Există rapoarte de evaluare a documentelor strategice menționate la pct. 7? (Da/Nu)</p> <p>*A se anexa la răspuns dacă există sau includeți linkul unde poate fi accesat</p>	
9	<p>Există plan anual de activități de tineret pentru 2021</p> <p>*A se anexa la răspuns planul dacă există sau linkul unde poate fi accesat</p>	
10	<p>Dacă există plan anual de activități de tineret pentru 2021, care sunt carențele în procesul de implementare a acestuia?</p> <p>*Indicați procentual gradul de implementare a planului și prezentarea problemelor ce le aveți la nivel de implementare a acestuia.</p>	

Există rapoarte de evaluare a implementării planului de activitate de tineret pentru anul 2021 *A se anexa la răspuns dacă există sau linkul unde poate fi accesat			
Există priorități / activități specifice pentru tineret pe alte domenii (sănătate, angajare, cultură, sport, incluziune socială, reducerea infracționalității printre tineri etc) (Da/Nu) *A se anexa dacă există planurile de activitate, strategii care includ aceste activități sau linkul unde poate fi accesat			Denumirea departamentelor APL de nivel II care coordonează aceste domenii și metodele de colnlu-crare cu specialistii de tineret.
Există Consiliu Raional de Tineret? (Da/Nu)		Funcțional sau nu? (Da/Nu) + un motiv, două	Contactele Președintelui Consiliului Raional de Tineret (mail, telefon)
Există asociații de tineret active la nivel raional? (Da/Nu)			Denumire și date de contact AO de tineret (mail, tel)
Există Centre de Tineret raionale? (Da, Nu)			Denumire și date de contact a directorului Centrului de tineret (mail, tel)

<p>Există comisie consultative de tineret/ de co-management de tineret? (Da/Nu)</p> <p>*A se anexa decizia de constituire (regulament de activitate) a comisiei, rapoarte de activitate și PV a ședințelor sau linkul unde poate fi accesat</p>			
<p>Există instrumente dedicate tinerilor de implicare în procesul bugetar la diferite etape (elaborare, aprobare, monitorizare etc)</p> <p>*A se anexa dacă există documente confirmative PV a consultărilor publice, chestionare etc. sau linkul unde poate fi accesat</p>		<p>Care sunt aceste instrumente de implicare (enumerați)</p>	
<p>Sunt implicați tinerii în procesul bugetar? (Da/Nu)</p> <p>*A se anexa dacă există documente confirmative sau linkul unde poate fi accesat</p>			
<p>Există program de granturi de tineret (Da/Nu).</p> <p>*Indicați valoarea programului de granturi și numărul de proiecte susținute, inclusiv co-finanțarea din partea MEC.</p>			

<p>Există Centru Raional de Tineret și necesitățile acestuia?</p> <p>*Indicați numărul persoanelor angajate și datele de contact a Managerului Centrului.</p> <p>**Așașăți raportul de activitate a Centrului pentru 2021.</p>	
--	--

Tabel 2. Date cu privire la eforturile de advocacy ale structurilor de tineret la nivel raional.

<p>1. În ce măsură ați aprecia activismul structurilor de tineret de la nivel raional în promovarea drepturilor tinerilor?</p> <p>*Indicați în ce măsură se implică în activitățile consiliului raional întru a promova anumite proiecte de decizii de interes tinerilor.</p> <p>**Indicați numărul de măsuri și activități de advocacy ale organizațiilor de tineret care au ajuns spre examinare la Consiliul raional.</p> <p>*** În ce măsură aceste inițiative au fost acceptate sau neacceptate de către Consiliul raional, vă rugăm să oferiți 2-3 argumente.</p>	
<p>2. Care sânt punctele slabe ale structurilor de tineret (ONG, consilii de tineri) din raion în activitățile de advocacy la nivel raional și ce ați sugera să schimbăm aici?</p> <p>*Indicați problemele organizațiilor de tineret, ex. lipsă de resurse financiare, insuficiența cadrelor pregătite, necunoașterea domeniului, etc.</p>	

	<p>** Care ar fi sugestiile voastre întru a soluționa problemele identificate.</p> <p>*** Cum poate consiliul raional contribui la soluționarea acestor probleme.</p> <p>****În viziunea Dvs, care ar trebuie să fie misiunea și rolurile de bază a structurilor de tineret în procesul de luare a deciziilor la nivel raional.</p>	
3	<p>Care sunt punctele tari ale structurilor de tineret (ONG sa consilii raional de tineret) și cum apreciații colaborarea Consiliului raional cu acestea.</p> <p>*Menționați punctele tari în existența acestor structuri la nivel raional și cum acestea au făcut schimbarea pentru drepturile tinerilor.</p> <p>** Cu ce structuri de tineret cel mai mult colaborează Consiliul raional și care sunt motivele acestei colaborări.</p>	
4	<p>Istorie de succes al Consiliului Raional în lucru cu structurile de tineret de la nivel raional?</p> <p>*În cazul în care aveți istorii de succes în colaborarea cu structurile de tineret rugăm să le menționați pentru a le include în raportul de evaluare și a face istoriile voastre auzite.</p>	

Tabel 3. Date cu privire la bugetul de tineret

Nr.	Indicator *anul de referință 2021	Valoare în MDL			Documente și anexe recomandate a fi atașate
		Bugetat	Executat	De nu a fost executat, care sunt motivele?	
1.	Suma bugetului raional				
2.	Suma totală pentru activități de tineret				
	(i) Suma conform activității 00239: Dezvoltarea și promovarea activității de tineret				Planul și raportul de activitatea;
	(ii) Suma conform activității 00394: Întreținerea Centrelor de tineret				Raportul de activitate a centrelor de tineret sau linkul către acestea, ș.a.
	(iii) Suma conform activității 00461: Consolidarea structurilor reprezentative ale tinerilor				
	(iv) Suma conform activității 00462: Program de granturi pentru inițiativele tinerilor				
	(v) Suma conform activității 00463: Prestarea serviciilor pentru tineret				
	(vi) Suma provenită din proiecte internaționale/externe, de exemplu conform activității 70269: Proiectul "Fond comun pentru dezvoltarea serviciilor pentru tineri, inclusiv pentru cei mai vulnerabili.				
	Care este contribuția APL- II pentru aceste proiecte în cazul în care există.				

3	Suma bugetului pentru activități de tineret pe domenii *A se adăuga linii la necesitate. Domeniile listate sunt cu titlu ilustrativ.	Ocupare în câmpul muncii	Total	Total	Planuri de activități sau linkul către acestea.
4.	În caz de realocări a bugetului de tineret pentru alte linii bugetare, menționați pe ce domenii au fost realocate și care a fost cauza/motivul realocării.	Masuri de reducere a infrastructurii printre tineri	Total		Decizia privind realocarea bugetului și nota informativă la aceasta sau linkul către acestea.
		Social (incluziune socială)	Tineret		
		Sănătate	Total		
			Tineret		
		Cultură	Total		
			Tineret		
		Sport	Total		
			Tineret		
			Total		
			Tineret		
5.	În caz de neexecutare totală sau parțială a bugetelor raionale de tineret, menționați motivele neexecutării.				
6.	Există raport anual de executare a bugetului pe anul 2021 pe APL II (Da/Nu) *A se anexa dacă există sau linkul unde poate fi accesat				

*Notă: Se au în vedere toate activitățile legate de tineret conform clasificății bugetare pe activități (Anexa 8):

- (i) Activitatea 00239: Dezvoltarea și promovarea activității de tineret;
- (ii) Activitatea 00394: Întreținerea Centrelor de tineret;
- (iii) Activitatea 00461: Consolidarea structurilor reprezentative ale tinerilor;
- (iv) Activitatea 00462: Program de granturi pentru inițiativele tinerilor;
- (v) Activitatea 00463: Prestarea serviciilor pentru tineret;
- (vi) Activitatea 70269: Proiectul "Fond comun pentru dezvoltarea serviciilor pentru tineri, inclusiv pentru cei mai vulnerabili.

